

خبرنامه انجمن آمار ایران

سال بیستم - تابستان ۹۱ - شماره پیاپی ۷۵

طرح تشکیل سازمان نظام آمارشناسی ایران

بسم الله الرحمن الرحيم

صاحب امتیاز:
انجمن آمار ایران

سر دبیر موقت:

احمد پارسیان
ahmad_p@khayam.ut.ac.ir

نشانی مکاتبه:

تهران، صندوق پستی ۱۶۱۴ - ۱۵۸۱۵

پست الکترونیک:

info@irstat.ir

پایگاه الکترونیکی:

www.irstat.ir

تلفن:

۰۲۱-۶۶۴۹۵۵۴۰

دورنگار:

۰۲۱-۶۶۴۹۹۸۲۷

تنظیم: پیمان نیک چی

طراح جلد: پویان نژادی

با همکاری: انتشارات مبتکران

شمارگان: ۲۰۰۰

خبرنامه انجمن آمار ایران، نشریه خبری این انجمن است که در

پایان هر فصل منتشر می‌شود.

هدف اصلی از انتشار خبرنامه، درج اخبار آماری ایران و جهان، آشنایی با بزرگان آمار و ایجاد ارتباط میان اعضای جامعه آماری با یکدیگر و نیز با انجمن آمار ایران است.

برای نیل به اهداف فوق و هر چه پربارتر شدن خبرنامه، از همکاری و همفکری همه علاقه‌مندان به گرمی استقبال می‌شود. در این راستا:

- ضروری است مطالب به نشانی سر دبیر، اعضای هیئت تحریریه یا مسئولین ستون‌ها ارسال شود.

- خبرنامه، در انتخاب، تلخیص و ویرایش مطالب ارسال شده، آزاد است.

- مطالب دریافت شده، بازگردانده نمی‌شود.

مطالب مندرج در خبرنامه، لزوماً نظر انجمن آمار ایران نیست.

فهرست مطالب

- ۱..... ستون سر دبیر موقت
- ۱..... مروری بر فعالیت های تشکیل نظام آمارشناسی
- ۷..... نامه ها ارسالی
- ۱۱..... طرح تشکیل سازمان نظام آمارشناسی ایران
- ۱۶..... اظهار نظر کارشناسی
- ۱۸..... پاسخ به اظهار نظر کارشناسی

ستون سردیبر موقت

مروری بر فعالیت های تشکیل
نظام آمار شناسی

علی رجالی، دانشگاه صنعتی اصفهان و خانه ریاضیات اصفهان

انجمن آمار ایران از بدو تاسیس به جز توسعه علم آمار در سطح دانشگاه ها، همواره نگاهی به مسائل اجرایی آماری کشور و نیز آموزش آمار داشته است، و به طور کلی یکی از انگیزه های تشکیل آن ایجاد ارتباط بیشتر با کارشناسان آماری و بررسی مسائل و مشکلات آمارهای رسمی کشور از یک سو و تلاش در جهت جذب افراد مستعد به رشته آمار بوده است.

تلاش پی گیرانه انجمن برای اصلاح برنامه های آموزش آمار در مقاطع مختلف تحصیلی، کوشش در جهت شیوه های آموزش آمار در ریاضیات مدرسه ای که حتی با مشارکت مرکز آمار ایران و شورای عالی آمار در سند توسعه آمار کشور هم به آن توجه شده است، حمایت از روز آمار و برنامه ریزی و تبلیغ برای معرفی و کاربردهای آن در مراسم این روز که در دانشگاه ها یا خانه های ریاضیات برگزار می شوند، برگزاری هفته ملی آمار در سال ۱۳۸۹ و اعلام آمادگی برای بزرگداشت سال جهانی آمار (۲۰۱۳) همگی نشان از فعالیت های انجمن برای توسعه علم آمار در بعد همگانی آن دارد.

اما اکنون در قرن بیست و یکم (قرن اطلاعات) که در آستانه سال جهانی آمار قرار داریم، متأسفانه علیرغم تمام تلاش ها هنوز جامعه اقبال چندانی به علم آمار ندارد و ارزش و جایگاه این علم "انجام علوم" برای آحاد جامعه و حتی بسیاری از مسئولین مشخص نیست، هنوز دانش آموزان مستعد علاقه به ادامه تحصیل در این رشته را ندارند و کارهای اجرایی آماری و پروژه های بزرگ آماری کشور، در بسیاری موارد، توسط افراد غیر متخصص و ناکار اجرا می شوند و نتایج غیر علمی آن ها بر آحاد جامعه اثر منفی می گذارند. از سوی دیگر بسیاری از متخصصان و فارغ التحصیلان این رشته که در دنیای متمدن قرن بیست و یکم مورد توجه تمام مردم و مسئولین کشورهاست، در ایران کار مناسب رشته خود را بدست نمی آورند! تلاش های سال ۱۳۸۹ برای برنامه ریزی برگزاری مسابقه سراسری آمار دانش آموزی به دلیل عدم همکاری و درک مسئولین آموزش و پرورش از یک سو و عدم ادامه حمایت مسئولین بانک ها از سوی دیگر، علی رغم وقت و اندیشه فراوانی که برای آن صرف شد، بدون نتیجه ماند و تلاش های چندین ساله برای تشکیل سازمان نظام آمار شناسی ایران که حاصل همدلی و همکاری تمام اعضای انجمن آمار ایران و حمایت مسئولین نهادهای آماری کشور و به طور خاص مرکز آمار ایران و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بود، هنوز به ثمر نرسیده است.

حدود ۱۰ سال از فعالیت های انجمن آمار ایران و اعضای کمیته پیگیری موضوع تشکیل سازمان نظام آمارشناسی می گذرد. در سال های اول فعالیت بدلیل برخی تشابهات، ابهاماتی در اصل موضوع فراهم شد که پس از نشست های متعدد شکل گیری و تنظیم قانون پیشنهادی سازمان نظام آمار شناسی مدون گردید. تلاش های صادفانه همکاران خوبمان آقایان: دکتر ارقامی، دکتر رجالی، زاهدیان، دکتر طالبی و دکتر فقیهی را در سال های اخیر چشمگیر و مثبت و کارا ارزیابی می کنم.

در دو سال گذشته موضوع تشکیل نظام آمار شناسی تا مجلس شورای اسلامی پیش رفت و ۴۱ نفر از نمایندگان محترم دوره هشتم مجلس شورای اسلامی از آن حمایت کردند، اما به دلیل عدم دعوت کمیسیون های اصلی (اجتماعی) و فرعی (آموزش و تحقیقات، اقتصادی، برنامه و بودجه و محاسبات، قضایی و حقوقی) از انجمن آمار ایران برای دفاع از طرح، متأسفانه موضوع به جلسه علنی مجلس نرسید. ضمن ابراز تأسف از این موضوع، انتظار می رود در دوره نهم بتوانیم با رایزنی های مناسب مجدداً مساله را طرح و از آن دفاع نمائیم، تا با تشکیل سازمان نظام آمارشناسی بعنوان یک نهاد مستقل، قدم مثبتی را در این راستا برداشته باشیم. بدین منظور خبرنامه تابستان ۹۱ را به صورت ویژه به چگونگی و شکل گیری موضوع تشکیل سازمان نظام آمارشناسی اختصاص دادیم تا اعضای انجمن آمار ایران یک جا از چگونگی موضوع مطلع باشند، علی رغم آن که برخی از مطالب آن را اعضای محترم قبلاً مطالعه کرده اند. از اعضای انجمن آمار ایران انتظار می رود برای به سرانجام رسیدن تشکیل سازمان نظام آمار شناسی از هرگونه کمک و حمایت دریغ نفرمایند.

همان گونه که می دانید سال ۲۰۱۳ به عنوان سال جهانی آمار نام گذاری شده است. برای اطلاع بیشتر از چند و چون فعالیت های بین المللی به وبگاه statistics2013.org مراجعه نمایید. انتظار می رود هیئت مدیره دوره یازدهم که از پتانسیل بالایی هم برخوردار است بتواند از دی ماه ۹۱ تا دی ماه ۹۲ برنامه های مناسبی را تدارک دیده و در سطح بین المللی منعکس نماید.

سال جهانی آمار
انجمن آمار ایران

با استاندارد علمی قابل قیاس با بعضی از بهترین دانشگاه های خارج از کشور، همگی نشانه های بارزی از بالش و تحول چشمگیر دانش آمار در طی یکی دو دهه اخیر است. اما این پیشرفت قابل تقدیر، که همت و تلاش دلسوزانه ائمه آمار کشور آنرا میسر ساخته است، مانند هر حرکت پویای دیگر، در ابتدای کار خود برای حفظ دست آوردهای گذشته و ترقی بیشتر در آینده، نیاز به حمایت و مراقبت دارد.

به نظر حقیر می رسد که مواردی که ذیلا در چهار محور به عرض می رسد، توجه و همت مسئولین و سیاستگذاران کشور را بیش از هر زمان دیگری می طلبد:

(الف) از آنجا که گسترش سریع کمی، زمانی که با افزایش متناسب امکانات همراه نباشد، به حکم منطق و لامحاله، به کاهش کیفیت می انجامد، به نظر میرسد که لازم است در صدور مجوز افزایش پذیرش دانشجویان رشته آمار در مقطع کارشناسی (به خصوص در دانشگاه های چند شعبه ای اعم از دولتی و غیر دولتی که از امکانات بالنسبه کمتری برخوردارند) تجدید نظر شود.

بدیهی است تعداد معدودی فارغ التحصیل زبده، بیشتر به حال خود و جامعه خود مفید هستند تا تعداد زیادی فارغ التحصیل که تسلط علمی آن ها بر آنچه که می باید آموخته باشند کمتر از آن است که نقشی را که از آنها انتظار می رود بتوانند ایفاء نمایند.

(ب) نظر به این که پژوهش یکی از دو رکن اصلی دانشگاه ها و مدارس آموزش عالی است، بدیهی است به نظر می رسد که باید وضعیت به قسمی باشد که مطلوبیت (و حتی الامکان) تدریس بیش از حد موظف توسط اساتید آمار، منتفی گردد و این مهم جز از طریق تشویق و تکریم پژوهشگران موفق و تسهیل دسترسی پژوهشگران به دانش روز و فراهم نمودن امکانات فیزیکی پژوهش میسر نیست.

(ج) اهمیت تولید آمار قابل اعتماد و سازگار از سوی متولیان آمار کشوری بر کسی پوشیده نیست و همه می دانیم که نمی توان به موفقیت برنامه ریزی های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ای که بر پایه آمار قابل اعتماد استوار نباشد، امیدوار بود. لذا سرمایه گذاری در نیروی انسانی ذریبط، به معنی ارتقا سطح علمی کارشناسان فنی موسسات مولد آماری کشوری، به خصوص مرکز آمار ایران، از طریق اعزام آنان به مراکز مشابه در کشورهای پیشرفته به جهت آشنائی کارشناسان مزبور به آخرین فنون نمونه گیری و سرشماری و نحوه محاسبه انواع شاخصها و همچنین فراهم ساختن امکان بهره گیری از اساتید فن در داخل و خارج کشور به جهت آموزش مستمر پرسنل مراکز فوق، با توجه به هزینه نسبتا کمی که بر اینگونه سرمایه گذاریها مترتب است، از کمال اهمیت برخوردار می باشد.

(د) آمار کاربردی میبایست سهل و ممتنع است. به این معنی که بسادگی میتوان مقدمات آنرا فرا گرفت، اما تسلط بر آن مستلزم سالها تحصیل و تجربه و داشتن ذوق و علاقه وافر می باشد. یکی از معضلات

امید می رود کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس محترم شورای اسلامی ایران که اکنون با مسئولیت نماینده محترمی که خود در پایه گذاری انجمنی با حمایت انجمن آمار ایران نقش داشته است و نیز کمیسیون برنامه و بودجه مجلس محترم که ضروری است به اهمیت و نقش نظام آمار شناسی در اصلاح پروژه های آماری جهت توسعه پایدار کشور واقف باشند، از این طرح حمایت نمایند تا بتوان در آینده به ایجاد این نظام در کنار نهادهای آماری کشور به منظور بهره گیری از متخصصان در انجام امور آماری دستگاه های اجرایی و ارتقا کیفیت پروژه های آماری زیربنایی امیدوار بود. مطمئناً انجمن آمار ایران آمادگی و انتظار دارد که با مشورت با کارشناسان این انجمن طرح نظام آمارشناسی ایران به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی برسد. با اجرای این طرح و تشکیل این نظام که به طور مستقل و جدا از انجمن آمار ایران و در چارچوب نظام آماری کشور فعالیت می نماید، امید می رود که سال ۱۳۹۲ (سال جهانی آمار)، سال شکوفایی علم آمار در جامعه ایران باشد. باز هم انتظار است که انجمن آمار ایران با تلاش بیشتر برای برگزاری مسابقه سراسری آمار در سال آینده، راهی دیگر برای جذب نیروهای مستعد به رشته آمار ایجاد نماید.

● نامه دکتر ناصر رضا ارقامی *

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای رئیس جمهور، حضار محترم، سروران گرامی، گرچه بنا نیست با اطاله کلام موجبات تصدیع شما عزیزان را فراهم آورم ولی اجازه می خواهم این فرصت ویژه را مغتنم شمرده، از جانب خود و همکارانم تصویری از وضعیت کنونی حرفه و دانش آمار در ایران ترسیم نموده، بخشی از نگرانی ها و دغدغه های فکری این جماعت را تا آنجا که بضاعت حقیر و کوتاهی فرصت میسر می سازد به استحضار برسانم:

تاسیس انجمن آمار ایران، برگزاری کنفرانسهای بین المللی آمار، سمینارهای آمار و احتمال، تاسیس پژوهشکده آمار، مسابقات علمی و سمینارهای دانشجویی، انتشار مرتب چهار نشریه (خبرنامه انجمن آمار ایران، مجله علمی - ترویجی اندیشه آماری (به زبان فارسی) مجله علمی پژوهشی، *Journal of Iranian Statistical Society*

(به زبان انگلیسی) و مجله دانشجویی ندا، همکاری علمی اساتید آمار دانشگاه ها با همکاران خود شاغل در مرکز آمار ایران از فعالیت های علمی و تلاش در جهت اعتلای فرهنگ آماری کشور و تاسیس مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری آمار در برخی از دانشگاه های کشور،

* نقل از خبرنامه انجمن آمار ایران، سال یازدهم، پائیز ۸۲، شماره پیاپی ۴۰

راهبرد تقویت مشاوره آماری و تشکیل سازمان نظام آمارشناسی*

محمد رضا فقیهی، عضو هیئت علمی گروه آمار،

دانشگاه شهید بهشتی

وضعیت امروز علم آمار در کشور، از برخی جهات آرزوی تحقق یافته بزرگانی همچون مرحوم دکتر عباسقلی خواجه نوری است. وجود گروه‌های متعدد آمار در دانشگاه‌های کشور، تعداد اعضای هیئت علمی، و دوره‌های تحصیلات تکمیلی به ویژه در مقطع دکتری نمونه‌هایی از آنها هستند. موسسه آموزش عالی آمار به همت دکتر خواجه نوری با رویکردی کاربردی در دهه‌ی ۴۰ تأسیس شد. اما این علم در کشور ما به دلایلی، بیشتر با رویکرد نظری گسترش یافته، و بدون توجه به تفاوت رشته آمار با رشته‌ی ریاضی جنبه‌ی کاربردی آن مورد غفلت زیادی قرار گرفته است. این امر تا آنجا پیشرفته که در کشور اساساً کارشناسی ارشد آمار یا آمار محض وجود ندارد و جای آن را کارشناسی ارشد آمار ریاضی گرفته است^۱ و ظاهراً برای جبران این غفلت عنوان رشته‌ی کارشناسی آمار (و البته نه محتوا) را به کارشناسی آمار و کاربردها تغییر داده‌ایم. در حالی که اساساً این رشته در مقطع کارشناسی یک رشته‌ی کاربردی است و نیازی به ذکر قید دیگری ندارد.

بدیهی است، عدم توجه کافی به جنبه‌ی کاربردی کارشناسی آمار در دانشگاه‌ها، موجب تضعیف توانایی‌های حرفه‌ای فارغ‌التحصیلان شده و عدم کارایی آنها را به عنوان آمارشناس در پی داشته است. از طرف دیگر متخصصین دیگر رشته‌ها به تدریج (به‌ویژه تحصیل‌کردگان خارج از کشور) به اهمیت بکارگیری روش‌های آماری در مطالعات کمی و در تصمیم‌گیری‌های خود پی می‌برند، اما متأسفانه در رفع نیاز آماری خود تصور می‌کنند استفاده از برخی نرم‌افزارهای آماری کفایت می‌کند و لذا یا خود مسئله را حل می‌کنند و یا به فردی واگذار می‌کنند که دستاوردهای همه‌ی علم آمار را در یک نرم‌افزار آماری فراهم می‌بیند.

در این میان بخشی از این متخصصین، دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی هستند که در پایان‌نامه‌ی خود نیاز به تحلیل‌های آماری دارند. نیاز این دانشجویان بازار کار گسترده‌ای را برای افراد فوق‌الذکر در شهرهای بزرگ کشور تحت عنوان تحلیل آماری با یکی از نرم‌افزارهای آماری ایجاد کرده است. با مراجعه به اکثر پایان‌نامه‌هایی که تحلیل آماری آنها توسط افراد بدون صلاحیت لازم صورت گرفته، به اشتباهاتی برمی‌خوریم که برخی از آنها تأسف‌بار است مانند برآزش توزیع نرمال به نمودار میله‌ای جنس پاسخگو (زن و مرد) با نتیجه‌ی عدم رد فرض نرمال بودن.

آماري کشور در حال حاضر نبود هر گونه نهادی برای نظارت بر بازار آشفته مشورت آماری است.

چه بسیار پروژه‌های پژوهشی که با صرف مبالغ هنگفت به انجام رسیده اند و اما به خاطر نداشتن مشاورین آماری مجرب و با کفایت، چه در مرحله برنامه ریزی و چه در مرحله تحلیل داده ها، منجر به نتایجی شده اند که یا کاملاً نادرست و یا فاقد اعتبار کافی برای هرگونه برنامه ریزی بوده اند.

در این ارتباط مدتی است که انجمن آمار ایران پیگیر دریافت مجوز تأسیس نهادی است که همانند نقشی که نظام پزشکی در حرفه پزشکی دارد، مشورتهای آماری را ساماندهی نموده، از طریق ارائه آموزش های لازم و برگزاری آزمون های سالانه به جهت ارائه مجوز آموزش های لازم و برگزاری آزمون های سالانه به جهت ارائه مجوز مشورت آماری به افراد ذیکفایت، از زیانهای ناپیدا ولی هنگفتی که همه ساله به خاطر استفاده های نابجا و نادرست از روش های آماری بر جامعه تحمیل می شود، جلوگیری نماید. گمان می کنم اینجانب به نیابت از همکاران آماری خود اجازه دارم از مسئولین محترم شورای عالی آمار کشور و مرکز آمار ایران تقاضا نمایم که به این امر مهم توجه کافی مبذول فرمایند.

در پایان با عرض پوزش از تصدیع و با تشکر از مسئولین و همکارانی که لطف آن ها این فرصت را برای حقیر فراهم نموده است، عرایضم را به پایان می رسانم و از توجه شما سپاسگزارم. ناصر رضا ارقامی

● دستور ریاست محترم جمهوری

باسمه تعالی

جناب آقای دکتر توفیقی، وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری
جناب آقای دکتر ستاری فر، معاون محترم رییس جمهور و رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
با سلام، نامه مورخ ۸۲/۷/۳۰ جناب آقای ناصر رضا ارقامی استاد آمار دانشکده علوم ریاضی دانشگاه فردوسی مشهد و ضمیمه آن، در خصوص مسائل مبتلا به آماری کشور که تصویر آن به پیوست ارسال می گردد، به استحضار ریاست محترم جمهوری رسید، پی نوشت فرمودند:

لازم است مطالب ایشان مورد توجه و پیگیری جناب آقای دکتر توفیقی و جناب آقای دکتر ستاری فر قرار گیرد و اقدام لازم بعمل آید.

سید محمد خاتمی

رونوشت: جناب آقای ناصر رضا ارقامی، بدین وسیله مراتب تشکر ریاست جمهوری ابلاغ می گردد.

* نقل از خبرنامه انجمن آمار ایران، سال نوزدهم، تابستان ۹۰، شماره پیاپی ۷۱

^۱ به دفترچه کنکور کارشناسی ارشد رجوع کنید.

مختلف کشور با آن همکاری داشته‌اند، نمایندگان دستگاه‌های گوناگون مانند مرکز آمار ایران، بانک مرکزی، وزارت کشاورزی، و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نیز یاری‌رسان بوده‌اند. ولی ظاهراً این کوشش‌ها کافی نبوده زیرا هنوز جامعه‌ی آمارشناسان کشور و به ویژه اعضای انجمن دغدغه‌ی خاطری در این مورد ندارند. به نظر می‌رسد این همه کوشش در این راستا بایستی موجب تنویر افکار شده و همراهی، مطالبه، کمک و حداقل پیگیری دیگران را به دنبال داشته باشد.

بنابراین در راستای بهبود ارتقاء کیفی علم آمار در کشور، اقداماتی که توصیه می‌شود عبارتند از:

۱- از همه‌ی آمارشناسان کشور انتظار می‌رود به طراحی‌ها و تحلیل‌های آماری نادرست حساس باشند، آنها را در اطراف ببینند و به آنها عکس‌العمل نشان دهند. آنها را در محافل گوناگون مانند کلاس‌های درسی نقل کنند. و به تجربیات و دانش خود در راستای ارائه‌ی درست آنها بیفزایند. همه‌ی متخصصین کشور بایستی تأثیرات منفی تحلیل آماری نادرست را لمس کنند.

۲- دانشگاه‌ها با رویکردی متفاوت با گذشته به تربیت آمارشناس بپردازند. هدف دوره‌های کارشناسی فقط آموزش افراد برای ادامه‌ی تحصیل نیست بلکه تربیت نیروی انسانی برای بازار کار هم هست، که البته دومی اهمیت به مراتب بیشتری دارد. همانند سایر کشورها، **تأسیس دفاتر مشاوره آماری در کنار گروه‌های آمار** یکی از بهترین راهکارها برای آشنا کردن دانشجویان با جنبه‌های کاربردی است.

۳- همگان بایستی در شکل گرفتن افکار عمومی، در جهت تأسیس **سازمان نظام آمارشناسی** بکوشند. تا این امر صورت نگیرد نمی‌توان انتظار داشت که قانون مزبور به راحتی در مجلس شورای اسلامی به تصویب برسد.

۴- انجمن آمار ایران پیگیری تأسیس این سازمان را به گونه‌ای در دستور کار خود قرار دهد که به طور مستمر و یکنواخت دنبال شود و به سلیقه یا برداشت هیئت مدیره‌ی بستگی نداشته باشد.

بدون تردید توسعه و پیشرفت کشور با میزان استفاده از علم آمار رابطه‌ی مستقیم دارد، و تا شیرینی و حلاوت بکارگیری این علم در کام متخصصین، پژوهشگران و مدیران چشیده نشود، میزان بکارگیری آن افزایش نخواهد یافت. ادامه‌ی شیوه‌های کاری موجود، نتیجه‌ای غیر از آنچه ناکنون داشته نخواهد داشت. بایستی شیوه‌ها را تغییر دهیم و با بازنگری مستمر آنها، بتدریج نتایج مطلوبی به دست آوریم. در این صورت با عنایت الهی به موفقیت‌های بزرگ دست خواهیم یافت.

در بخش دیگر، در بسیاری از مطالعات و پژوهش‌های کشور از علم آمار استفاده می‌شود، ولی مشاور یا متخصصی که بخش آماری این پژوهش‌ها را انجام داده، آمارشناس نیست. در این گونه موارد هم نتیجه‌ی نادرست موجب به ثمر نرسیدن مطالعه می‌شود، ولی هیچکس به روشنی متوجه نمی‌شود که دلیل این شکست، تحلیل آماری نادرست بوده است.

این وضعیت در دهه‌های گذشته‌ی کشور ما، مبتلابه رشته پزشکی بوده، به طوری که اکثر معالجات مردم توسط حکیم‌باشی‌ها و عطاران صورت می‌گرفته است و پزشکان به سختی و با کوشش‌های فراوان افراد از خود گذشته‌ای همچون مرحوم دکتر محمد قریب، توانستند به جایگاه واقعی خود برسند. در این مسیر ممانعت از فعالیت به اصطلاح پزشکان تجربی یکی از مهمترین دغدغه‌های پزشکان بود. تا این که در رشته پزشکی نهادی که کنترل صلاحیت افراد برای احراز شغل پزشکی را به عهده دارد، یعنی سازمان نظام پزشکی تأسیس شد. این سازمان به هر پزشک یک شماره نظام پزشکی می‌دهد که معمولاً پزشکان آن را در مهر خود درج می‌کنند و داروخانه‌ها، آزمایشگاه‌ها و سایر موسسات پزشکی و پیراپزشکی، نسخه‌های بدون مهر حاوی شماره نظام پزشکی را نمی‌پذیرند.

هم‌اکنون در رشته آمار هم این نابسامانی به چشم می‌خورد. البته وضع کمی بدتر است، زیرا مردم با درمان نادرست، یا بهبود پیدا نمی‌کنند یا بدتر می‌شوند، ولی تحلیل‌های آماری نادرست در بسیاری از موارد نتایج ملموس و قابل درکی ندارند و چون با کارهای سایر متخصصین ترکیب می‌شوند، لذا در نهایت معلوم نمی‌شود که منشاء اشکال کجا بوده است. به سامان کردن این وضع البته اقدام‌های چندگانه‌ای را می‌طلبد، که یکی از آنها ممانعت از فعالیت افراد بی‌صلاحیتی است که به عنوان آمارشناس اقدام به تحلیل آماری می‌کنند. در جامعه ممانعت از فعالیت این افراد مشکل است، ولی به جای آن می‌توان مشخص کرد که چه کسانی صلاحیت طراحی و تحلیل آماری را دارند. به عبارت دیگر، با تأسیس سازمان نظام آمارشناسی (همانند سازان نظام پزشکی) می‌توان افراد با صلاحیت را مشخص کرد.

در سال‌های گذشته، برخی از دوستان همچون آقایان دکتر ناصر رضا ارقامی، دکتر علی رجالی و عده‌ای از همکاران دیگر ضرورت این امر را گوشزد کرده‌اند، ولی در این میان همت و پیگیری آقای دکتر رجالی موجب شد گام‌هایی اساسی در جهت تأسیس سازمان نظام آمارشناسی برداشته شود. در ابتدا با تشکیل کمیته‌ای بررسی موضوع در انجمن آمار ایران آغاز شد، و سپس این کمیته طی جلسات متمادی در تهران و اصفهان ضمن تبیین موضوع، پیش‌نویس قانون تأسیس این سازمان را تهیه نمود. در کنفرانس هشتم آمار که در دانشگاه شیراز برگزار شد، طی میزگردی با حضور معاونین وقت مرکز آمار ایران، ضرورت موضوع مورد بحث قرار گرفت و به شبهات مطرح شده پاسخ داده شد. در مسیر فعالیت این کمیته علاوه بر اساتیدی که از دانشگاه‌های

چالش های جامعه آماری و سازمان نظام آمار شناسی کشور *

علی رجالی، دانشگاه صنعتی اصفهان و خانه ریاضیات اصفهان
باز هم از اینجانب خواسته شده است تا یادداشتی را برای خبرنامه انجمن آمار ایران در رابطه با مسایل و مشکلات جامعه آماری کشور بنویسم. ابتدا نظر خوانندگان محترم را به سرمقاله سال یازدهم، زمستان ۸۲ (شماره پیاپی ۴۱) و نیز نامه جناب آقای دکتر ارقامی سال یازدهم، پائیز ۸۲ (شماره پیاپی ۴۰) خبرنامه انجمن آمار ایران جلب می‌نمایم.

چالش های جامعه آماری کشور در سال ۸۲، یعنی هشت سال قبل، علی‌رغم تمام تلاش های جامعه آماری کشور مخصوصاً انجمن آمار ایران و خانه ریاضیات اصفهان [۲۱] هنوز با همان شدت وجود دارد، و اگرچه در سال گذشته تلاش ها منجر به برگزاری هفته آمار [۳] و کوشش در جهت برگزاری مسابقه دانش آموزی آمار در ایران شد، ولی همت و عزم عمومی و بسیج تمام نیروها مورد نیاز است تا این مسایل نتیجه دهند، از آن جمله:

- آموزش و پرورش باید همت کند تا برنامه تدریس آمار در مدارس را با داشتن استانداردهای مشخص، تصحیح کند و معلمان را آماده تدریس این درس مهم نماید، تا تمام مردم درک و توجه بیشتری به علم آمار پیدا کنند.

- بانک مرکزی، مرکز آمار ایران و سایر نهادها و آموزش و پرورش ضروری است، دست به دست هم دهند تا مسابقه آمار دانش آموزی که با همت انجمن آمار ایران و سازمان سنجش آموزش کشور آماده برگزاری است، به مرحله اجرا درآید.

- مرکز آمار ایران در راستای اجرای سند ملی آمار باید برنامه های خاصی را جهت عمومی سازی علم آمار و اصلاح روش های آموزشی آن تدارک ببیند.

- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ضروری است به منظور تأمین نیروهای متخصص در زمینه های مختلف آمار، مخصوصاً در زمینه های کاربردی که نیروی متخصص آن در ایران کافی نیست، به جذب استعدادها و اختصاص بورس به آنها جهت ادامه تحصیل در دانشگاه های معتبر بین المللی همت گمارد.

(باید تأسف خورد که حتی پذیرش دانشجو در دوره دکتری داخلی سراسری شد و در حالی که کیفیت این دوره ها مخصوصاً در رشته های آمار زیر سؤال است، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با آزمون سراسری چندگزینه ای برای ادامه تحصیل پذیرش می‌نماید. در این زمینه سؤالات زیاد و مشاهدات دردآوری وجود دارد، ولی ما هنوز راه اشتباه خود را ادامه می‌دهیم! انشاء... در زمانی دیگر، همکاران مطالبی را در این زمینه ارائه خواهند داد.)

اما درجهت درک جامعه از اهمیت علم آمار و نقش آن در توسعه پایدار، تصحیح روش های آماری به کار رفته برای فعالیت های مختلف در سطوح کلان برنامه ریزی از یک سو و ارتقاء جایگاه فارغ التحصیلان رشته آمار، از سوی دیگر، نیاز به تصویب **نظام آمارشناسی کشور** توسط مجلس شورای اسلامی ایران است.

از اسفند ماه ۱۳۸۴، با همت انجمن آمار ایران و با مشارکت عده ای از اساتید دانشگاه ها، نمایندگان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشگاه هواشناسی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بیمه مرکزی ایران، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران و وزارت جهاد کشاورزی جلساتی با اهداف زیر تشکیل شد:

۱- تلاش در جهت ارتقاء سطح دانش آمار و به کارگیری صحیح آن در همه امور

۲- تلاش در جهت گسترش فرهنگ صحیح استفاده از علوم آماری در سایر علوم، برنامه ریزی ها و تصمیم گیری ها

۳- تلاش در جهت گسترش فرهنگ آماری در سطح عام و آگاه ساختن جامعه به اهمیت این علم زیربنایی

۴- تلاش در جهت پیشبرد و اصلاح امور آماری کشور

۵- تلاش در جهت برقراری، حفظ و حمایت از حقوق استفاده کنندگان از خدمات آماری

۶- تلاش در جهت برقراری، حفظ و حمایت از حقوق صنفی شاغلان فعالیت های آماری

۷- تلاش در جهت ساماندهی امر اشتغال فارغ التحصیلان و کارشناسان آمار

۸- تلاش در جهت گسترش همکاری بین کارشناسان آمار و مراکز دانشگاهی

۹- تلاش در جهت حسن اجرای موازین، مقررات و قوانین مربوط به امور آماری

۱۰- نظارت بر حسن اجرای امور آماری کشور اعم از آموزش و تحقیقات آماری، جمع آوری، نگهداری، تجزیه و تحلیل و به کارگیری داده های آماری و اعلام موارد تخلف به مراجع ذی صلاح

۱۱- حمایت از تشکلهای علمی و صنفی آماری کشور (در سطوح مختلف).

پیشنهاد "قانون سازمان نظام آمارشناسی کشور" حاصل

این جلسات بود. تا سرانجام در میزگردی در حاشیه هشتمین کنفرانس آمار ایران که با حضور بسیاری از شرکت کنندگان در کنفرانس، تمام معاونین وقت مرکز آمار ایران و نمایندگان برخی دیگر از نهادهای آماری کشور در شیراز تشکیل شده بود، این طرح مورد بررسی قرار گرفت و به دنبال آن در جلساتی با حضور منتخبینی از مرکز آمار ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دانشگاه های فردوسی

* نقل از خبرنامه انجمن آمار ایران، سال نوزدهم، تابستان ۹۰، شماره پیاپی ۷۱

برخی از دانشگاهیان هم نگران کم ارزش شدن مدارک دانشگاهی هستند، در صورتی که سازمان قصد دخالت مستقیم در برنامه‌های درسی و صدور مدارک تحصیلی را ندارد، بلکه بستری را فراهم می‌کند تا به کسانی که به هر دلیل و در اثر تجربه، مطالعه، تحقیق و درگیری با مسایل آماری، توان انجام کارهای آماری را دارند، مجوز انجام کار آماری اعطاء نماید و اجازه ندهد غیرکارشناسان جای فارغ التحصیلان آمار را بگیرند. از سوی دیگر سازمان با مشارکت نهادهای آماری و دانشگاه‌های کشور نسبت به برگزاری دوره‌های بازآموزی لازم برای بهنگام‌سازی اطلاعات آمارشناسان کشور همت می‌کند که در نهایت باعث ارتقاء سواد آماری و افزایش کیفیت آمارهای رسمی خواهد شد. پس به‌طور کلی، سازمان نه قصد دخالت در نظام آماری کشور و تصرف مسئولیت نهادهای آماری رسمی کشور را دارد و نه در برنامه‌های درسی و صدور مدارک تحصیلی اعمال نظر می‌نماید.

امید است با توجه به نکات فوق همه دست به دست هم دهیم و پی‌گیری کنیم تا قانون تشکیل این سازمان به تصویب مجلس شورای اسلامی ایران برسد.

[۱] Parsian, Ahmad and Rejali, Ali, A report on preparing mathematics teachers to teach statistics in high school, presented at joint ICMI/IASE study on statistics education in school mathematics, Mexico ۲۰۰۸.

(<http://www.ugr.es/~icmi/iase-study/Files/ProgrammeTopic5.htm>)

[۲] Parsian, Ahmad and Rejali, Ali, An experience on training mathematics teachers for teaching statistics in Iran, chapter ۷ of C. Batanero, G. Burrill, and C. Reading (eds.), Teaching Statistics in School Mathematics : Challenges for Teaching and Teacher Education: A joint ICMI/IASE Study: The ۱۸th ICMI Study, Springer ۲۰۱۱, pp. ۳۷-۴۰.

[۳] رجالی، علی، گزارش تهیه پیش‌نویس قانون تشکیل سازمان نظام آمارشناسی کشور، خبرنامه انجمن آمار ایران سال چهاردهم، پائیز ۸۵ (شماره پیاپی ۵۲) صفحات ۲۱ تا ۲۵.

ضرورت تشکیل سازمان نظام آمارشناسی*
ناصر رضا ارقامی، استاد بازنشسته گروه آمار،
دانشگاه فردوسی مشهد

می‌گویند اختراع جدول لگاریتم عمر مفید منجمین را به دو برابر افزایش داد، چون محاسبات مشقت‌بار اعداد نجومی را بسیار ساده‌تر

مشهد، شهید بهشتی تهران، صنعتی اصفهان، تهران و اصفهان پیش‌نویس قانون تهیه شد. [۳]

به‌طور کلی سه هدف اصلی برای این سازمان در نظر گرفته شده است:

- ۱- استفاده بهتر از متخصصان آمار جهت انجام کارهای آماری
- ۲- ایجاد کارآفرینی برای فارغ التحصیلان آماری کشور
- ۳- نظارت بر این که طرح‌های آماری و سایر کارهای اجرایی آماری، فقط توسط متخصصان آشنا به مسایل آمار و با روش‌های صحیح، علمی و به‌روز انجام شود.

لازم به ذکر است که همان‌طور که در طرح پیشنهادی دقیقاً مشخص شده است:

اولاً این سازمان مستقل از انجمن آمار ایران و سایر نهادهای آماری کشور، ولی در چارچوب نظام مصوب آماری کشور انجام وظیفه می‌نماید و به صورت یک نهاد غیردولتی منتخب با نظارت نظام آماری کشور فعالیت خواهد نمود و وظایف آن هم با نهادهای دیگر تداخل نخواهد داشت. به عنوان مثال نظارت بر عملکرد شرکت‌های آماری، صدور مجوز برای تشکیل شرکت‌ها و نظارت بر بسیاری از پروژه‌های آماری کشوری به عهده مرکز آمار ایران است، همان‌طور که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مسئولیت صدور مجوز برای تأسیس بیمارستان‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پزشکی و نظارت بر کار آن‌ها را دارد، ولی صدور مجوز برای انجام کارهای آماری به اشخاص حقیقی توسط سازمان نظام آمارشناسی صادر می‌شود. همان‌طور که سازمان نظام پزشکی هم برای اجازه طبابت، به پزشکان مجوز می‌دهد و یا بر کار اشخاص حقیقی در حرفه پزشکی نظارت می‌نماید، هدف تشکیل نظام آمارشناسی ایران هم همین مسئولیت است که فقط نظارت بر کار اشخاص حقیقی در حرفه آمار را به عهده گیرد و اجازه ندهد کسانی که صلاحیت لازم برای انجام کارها و اجرای پروژه‌های آماری را ندارند، به این کار مهم مبادرت ورزند.

به نظر طراحان این قانون، اهمیت سازمان نظام آمارشناسی کشور می‌تواند بیشتر از سازمان نظام پزشکی باشد. چون اگر یک پزشک اشتباهی داشته باشد، فقط حداکثر جان یک نفر بیمار در معرض خطر قرار می‌گیرد، ولی اگر یک کار آماری به غلط و با عدم آگاهی صورت گیرد، برنامه‌ریزی را در سطح کلان کشور با مخاطره روبرو می‌کند.

تعداد معدودی از دوستان ما در سازمان‌ها و نهادهای آماری، ترس از این دارند که سازمان جایگاه آن مراکز را در برنامه‌های آماری کشور پرکند. در صورتی که این چنین نیست، چون سازمان فقط در حد نظارت بر اعمال اشخاص حقیقی درگیر در مسایل آماری فعالیت می‌کند، در صورتی که نهادهای آماری کشور و به‌طور خاص مرکز آمار ایران مسئولیت نظارت بر کارها و پروژه‌های آماری و نیز نظارت بر اشخاص حقوقی درگیر در مسایل آماری را به عهده دارند.

* نقل از خبرنامه انجمن آمار ایران، سال نوزدهم، پائیز ۹۰، شماره ۷۲

و تجربه لازم را اندوخته باشند. چنین افرادی استحقاق دریافت گواهی‌نامه‌ای از جانب این نهاد را خواهند داشت که تسلط آنان را بر روش‌شناسی آمار و احاطه آنان را بر ابزار جمع‌آوری، تلخیص و تحلیل داده‌های آماری و تفسیر نتایج، تضمین نماید.

وظیفه مهم دیگر این نهاد نظارت قانونی بر جنبه‌های علمی فعالیت‌های آماری کشور خواهد بود که رأی علمی آن در دعای حقوقی منشاء اثر باشد.

خوشبختانه انجمن آمار ایران با پیگیری تعدادی از آماردانان طراز اول کشور مدت‌هاست که تأسیس چنین نهادی را، که به سبب نیازهای "نظام پزشکی"، "نظام مهندسی" و امثال آن، "نظام آمارشناسی" ایران نامیده خواهد شد، وجهه همت خود ساخته است.

در این باره جلسات متعددی از پانزده سال پیش در جهت نیل به این هدف تشکیل شده است و متن پیش‌نویس اساسنامه نظام آمارشناسی تهیه شده و برخی پیگیری‌های قانونی هم انجام گرفته است (تفصیل برخی از این موارد در سرمقاله‌های پیشین این خبرنامه، توسط آقایان دکتر فقیهی و دکتر رجالی آمده است). ولی متأسفانه تاکنون دسترسی به این هدف همچون آرزویی برای جامعه آماری کشور باقی مانده است. امید است با تلاش مضاعف همکاران انجمن آمار ایران و همکاری متولیان آمار کشور همچون مرکز آمار ایران و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، این مهم به زودی رنگ تحقق پذیرد.

نامه های ار سالی

• برادر ارجمند جناب آقای دکتر لاریجانی،

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی ایران

با سلام و احترام، همان‌طور که استحضار کامل دارید اجرای پروژه‌های آماری کشور در سطوح دولتی و خصوصی به طور صحیح و با ابزارهای علمی قوی، یکی از نیازهای برنامه‌ریزان و یک آئینه نظارتی مطمئن برای مجلس محترم شورای اسلامی ایران است. با توجه به نظارت عالیه مرکز آمار ایران در اجرای پروژه‌های آماری دولتی و صدور مجوز برای شرکت‌های خصوصی آماری، مطمئناً فعالیت‌های آماری دولتی کمتر با مشکل روبروست و مسئولین نظام می‌توانند با تکیه بر انجام این پروژه‌ها به برنامه‌ریزی و نظارت‌های خود مطمئن باشند (اگر چه انجمن آمار ایران هم آمادگی خود را برای مشارکت با مجلس محترم جهت ایجاد سیستم نظارتی با مشارکت کارشناسان مراکز آماری و متخصصان آمار کشور بارها اعلام نموده است).

اما بسیاری از پروژه‌های آماری جاری در کشور توسط غیرمتخصصان در حال اجراست که نتایج آن قابل استناد و اعتماد نیست و این نتایج

کرد. در مورد اختراع رایانه هم شاید بتوان گفت که عمر مفید کاربران آمار را به چهار برابر افزایش داد. سهولت انجام پیچیده‌ترین محاسبات آماری را، که امروز به کمک رایانه به راحتی انجام می‌دهیم، نمی‌توان با ساعت‌ها وقتی که صرف یک محاسبه (به تعریف امروز) ساده (به کمک ماشین حساب) می‌کردیم، مقایسه کرد.

گرچه رایانه عمر مفید آمارشناسان را افزایش داد ولی رواج بیش از یکصد نرم‌افزار آماری هوشمند، کارآمد و متنوع (که از انواع عمومی آن می‌توان از SPSS، SAS و MINITAB نام برد و از انواع تخصصی آن می‌توان به EVIES، LISREL و Winpepi اشاره کرد) و سهولت حیرت‌آور استفاده از آن‌ها، باعث شده است که کاربرد علم آمار، به تعبیری، به ورطه ابتذال کشانده شود.

امروزه، به‌خصوص در جوامعی که هیچ‌گونه قوانین مدونی برای نظارت بر نحوه استخراج اطلاعات از داده‌ها، درستی روش‌های استنتاج از محاصل محاسبات و صحت تفسیر یافته‌های آماری وجود ندارد، استفاده از این نرم‌افزارها توسط عالِم و عامی رایج شده است. نتیجه طبیعی این آشفته‌گی و عدم نظارت، آن است که اعتماد عمومی، به‌ویژه مدیران و مسئولین مسئولیت‌پذیر، به آمارشناسان و به‌طور کلی به علم آمار و کاربرد آن و کارایی و ضرورت اتکاء به آن، در حال از بین رفتن است.

هم‌اکنون برای این که یک مشاور آماری صاحب نام شوید، لازم نیست سال‌ها شاگرد آمارشناسان با سابقه بوده باشید یا سال‌ها تحصیل آمار را به‌عنوان پشتوانه خود داشته باشید. حتی لازم نیست یک شرکت و دفتر نام و نشان‌دار و قانونی و تحت نظارت داشته باشید. برای این کار آشنایی با طرز کار یک نرم‌افزار آماری و داشتن کمی "تهور" کافیست. این که نتیجه یک طرح تحقیقاتی پرهزینه یا یک تصمیم مهم دولتی یا ملی یا منطقه‌ای، به صحت محاسبات و درستی تفسیرهای شما از نتایج محاسبات بستگی دارد، لازم نیست مایه نگرانی شما باشد.

در این میان، معضل اساسی که گریبان‌گیر جوامع علمی و حوزه‌های تصمیم‌گیری و مدیریت است، نبود هرگونه مرجع ذیصلاح و آگاه است که، در درجه اول، کار آماری درست را از نادرست تشخیص دهد و همچنین بتواند مرجع حقوقی برای آن‌هایی باشد که قربانی مشاوره‌های آماری نادرست یا اجرای نادرست پروژه‌های آماری بوده‌اند. به عبارت دیگر، ما نیازمند یک مرجع قانونی هستیم که بتواند بر جنبه‌های علمی پروژه‌های آماری و جنبه‌های آماری پژوهش‌های علمی نظارت داشته و در موارد مرجوعه حکم کند.

حل این مشکل در گرو تأسیس نهادی است که از اهم وظایف آن این خواهد بود که اطمینان حاصل نماید از اینکه کسانی که به ارائه مشاوره آماری مبادرت می‌نمایند، هم بر جنبه‌های نظری استنباط آماری آگاهی کافی داشته باشند و هم در کاربرد آمار تعلیم کافی دیده

کشور و بهره‌گیری از توان متخصصان آمار برای اجرای پروژه‌های آماری از یک سو و کارآفرینی برای فارغ‌التحصیلان رشته آمار دانشگاه‌ها از سوی دیگر، طرح نظام آمارشناسی ایران را با مشارکت کارشناسان دستگاه‌های اجرایی آماری به شرح پیوست تهیه نموده است. ضمن تقدیم این طرح که سال‌ها مورد بررسی قرار گرفته است و در کنفرانس‌های آمار کشور نیز از آن نظرسنجی شده است، استدعا دارد راهنمایی فرمائید تا هرچه زودتر برای ارتقاء جایگاه علمی آمار در ایران و نیز اصلاح کیفیت اجرایی پروژه‌های آماری به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی ایران برسد.

علاوه بر آن انجمن آمار ایران آمادگی دارد تا در زمینه نظارت مجلس محترم در فعالیت‌های آماری دستگاه‌های اجرایی با آن مجلس همکاری نماید. استدعا دارد در این راستا هم ارائه طریق فرمائید.

در پایان ضمن تقدیر از کمیسیون برای حمایت از فعالیت‌های علمی و شناسایی و تقویت نیروهای مستعد دانش‌آموزی، دستور فرمائید در زمینه حمایت مجلس از برگزاری مسابقه سراسری آمار دانش‌آموزی در تابستان ۱۳۹۰ به منظور تقویت علم پایه‌ای در مدارس راهکارهای عملی ارائه گردد.

تلفن ۰۹۱۲۵۹۸۷۶۸۳ و دورنویس شماره ۶۶۴۹۹۸۲۷ جهت استفاده در اختیار دفتر حضرتعالی قرار داده می‌شود.

با تشکر و احترام، احمد پارسیان، رئیس انجمن آمار ایران.

● جناب آقای دکتر احمد توکلی

ریاست محترم مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ایران

با سلام و احترام، ضمن تقدیم رونوشت نامه شماره ۱۰/۴۳۴۶ مورخ ۹۰/۴/۱۳ به ریاست محترم مجلس شورای اسلامی ایران، از حضرتعالی درخواست می‌نمایم دستور فرمایید تا در جلساتی با حضور کارشناسان محترم آن مرکز و نمایندگان انجمن آمار ایران، مشکلات این طرح که می‌تواند جهت ارتقاء کیفیت داده‌های آماری و بهره‌گیری از نتایج آماری طرح‌های تحقیقاتی و در نتیجه بهبود وضعیت برنامه‌ریزی در کشور مؤثر باشد، برطرف گردد.

جهت پی‌گیری مسأله از طریق اینجانب (۰۹۱۲۵۹۸۷۶۸۳) و یا آقای دکتر علی رجالی تدوین‌کننده طرح (۰۹۱۳۱۱۵۴۰۱۸) هماهنگی‌های لازم به عمل آید.

با تشکر و احترام، احمد پارسیان، رئیس انجمن آمار ایران.

● جناب آقای گرانمایه

نماینده محترم مجلس شورای اسلامی ایران

با سلام و احترام، پیرو مذاکره تلفنی، به پیوست رونوشت نامه ۱۰/۴۳۴۴ مورخ ۹۰/۴/۱۳ به ریاست محترم مجلس شورای اسلامی ایران جهت استحضار تقدیم می‌گردد.

با توجه به آشفته‌گی موجود در بازار فعالیت‌های آماری کشور و این‌که بسیاری از افراد درگیر شاغل در امور آماری غیرمتخصص هستند، انتظار نمی‌رود نتایج حاصل از انجام پروژه‌های آماری بتواند در خدمت

ضربه‌های سختی را به برنامه‌ریزی و نظارت بر عملکردها وارد می‌نماید.

انجمن آمار ایران که متشکل از تمام اعضاء هیئت علمی، کارشناسان و متخصصان آماری دستگاه‌های اجرایی و دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌هاست، در طی چند سال گذشته به بررسی این مشکل پرداخته است و طرح نظام آمارشناسی ایران را به عنوان یک نهاد مستقل از انجمن آمار ایران که همانند نظام پزشکی برای تأیید متخصصان رشته (نه شرکت‌های مشاوره آماری) ایفاء نقش خواهد نمود، جهت بررسی و تصویب در مجلس محترم، آماده ساخته است. لازم به ذکر است که صدور مجوز برای شرکت‌های آماری طبق قانون برعهده مرکز آمار ایران است و نظام آمارشناسی فقط صلاحیت متخصصان آماری را ارزیابی خواهد کرد.

ضمن تقدیم نسخه‌ای از این طرح، انجمن آمار ایران اطمینان کامل دارد که مجلس محترم با عنایت به این نکته که نظام پزشکی ایران برای انسجام بخشی و نظارت بر حفظ سلامت افراد به اشخاص غیرمتخصص اجازه طبابت نمی‌دهد و یا نظام مهندسی به افراد غیرمتخصص در زمینه‌های مهندسی اجازه انجام اموری همچون ساخت و ساز نمی‌دهد، نظام آمارشناسی هم یک ضرورت برای رسیدن به اهداف زیر است:

۱. استفاده از متخصصان آماری،

۲. ایجاد کارآفرینی برای فارغ‌التحصیلان آماری کشور و مهمتر از همه

۳. نظارت بر این که طرح‌های آماری و سایر کارهای اجرایی آماری توسط متخصصان و به روش‌های صحیح، علمی و به روز انجام شود. یادآوری می‌نماید که انجام شغل طبابت توسط متخصص پزشکی برای حفظ جان یک نفر و یا انجام طرح‌های ساختمانی توسط متخصص مهندس برای حفظ یک ساختمان به طور موردی می‌تواند مؤثر باشد ولی نظام آمارشناسی و انجام پروژه‌های آماری توسط متخصصان آماری، جامعه ایران و برنامه‌ریزی را هدف قرار می‌دهد که رکن ارزشمندتری برای آینده کشور خواهد بود.

با توجه به نکات فوق، استدعا دارد دستور فرمایند مسئله تصویب این طرح در دستور کار مجلس محترم قرار گیرد. اینجانب هم با شماره تلفن ۰۹۱۲۵۹۸۷۶۸۳ آماده همکاری در جهت معرفی طرح به نمایندگان محترم مردم در مجلس شورای اسلامی ایران و سایر کارشناسان هستم. منتظر اقدامات مؤثر حضرتعالی در این زمینه هستم.

با تشکر و احترام، احمد پارسیان، رئیس انجمن آمار ایران

● همکار ارجمند جناب آقای دکتر عباسپور

ریاست محترم کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی ایران با سلام و احترام، پیرو مذاکره روز چهارشنبه ۱۳۸۹/۱۰/۲۲ به استحضار می‌رساند که انجمن آمار ایران به منظور اصلاح نظام آماری

فارغ‌التحصیلان آمار را تسهیل نماید و علاوه بر آن یک سیستم نظارتی بر کیفیت نتایج آماری پروژه‌ها در سطح کشور فراهم آورد.

با توجه به این‌که بررسی این طرح به **کمیسیون‌های برنامه و بودجه و آموزش و تحقیقات مجلس** محترم مربوط است، استدعا دارد دستور پی‌گیری صادر فرمایید تا در این دو کمیسیون مورد بررسی کارشناسی قرار گیرد و اقدامات لازم جهت تصویب آن صورت گیرد.

اینجانب و سایر کارشناسان انجمن آمار ایران جهت ارائه توضیحات در مورد این طرح آمادگی داریم تا در خدمت کمیسیون‌های مختلف مجلس باشیم. تلفن ۰۹۱۲۵۹۸۷۶۸۳ اینجانب برای هماهنگی جهت گفتگو راجع به جزئیات طرح آماده جوابگویی است. با تشکر و احترام، احمد پارسیان، رئیس انجمن آمار ایران

• جناب آقای دکتر سعادت

نماینده محترم مجلس شورای اسلامی ایران

با سلام و احترام، پیرو مذاکره آقای دکتر رجالی، به پیوست رونوشت نامه ۱۰/۴۳۶۴ مورخ ۹۰/۴/۱۳ به ریاست محترم مجلس شورای اسلامی ایران جهت استحضار تقدیم می‌گردد.

با توجه به آشفتگی موجود در بازار فعالیت‌های آماری کشور و این‌که بسیاری از افراد درگیر شاغل در امور آماری غیرمتخصص هستند، انتظار نمی‌رود نتایج حاصل از انجام پروژه‌های آماری بتواند در خدمت تصمیم‌گیران قرار گیرد. از سوی دیگر فارغ‌التحصیلان و متخصصان آمار برای انجام کارهای آماری مورد ارجاع قرار نمی‌گیرند و لذا جاذبه‌ای برای ادامه تحصیل در این رشته مفید علمی وجود ندارد. رشته‌ای که برای برنامه‌ریزی‌ها و رسیدن به اهداف توسعه پایدار کشور و دستیابی به چشم‌انداز سند ملی توسعه جمهوری اسلامی ایران یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است و جذب نخبگان به این رشته می‌تواند نیازها را به نحو مطلوب حل نماید.

براین اساس انجمن آمار ایران با ملحوظ نمودن جایگاه نظام آماری کشور، نهادی غیردولتی و غیروابسته به انجمن را به نام "سازمان نظام آمارشناسی کشور" طرح‌ریزی نموده است، که رونوشت آن قبلاً خدمت حضرتعالی تقدیم شده است.

لازم به ذکر است که اجرای این طرح در حدود وظایف نهادهای آماری کشور از آن جمله مرکز آمار ایران نیست و در مراحل تهیه آن نمایندگان مرکز آمار ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیمه مرکزی، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز حضور داشته‌اند. با پذیرش نقش نظام‌مند مرکز آمار ایران در اجرا و نظارت بر انجام پروژه‌های آماری دولت محترم و عنایت آن مرکز به انجام پروژه‌ها توسط شرکت‌های مورد اعتماد، بعضاً مشاهده شده است که فعالیت‌های آماری غیردولتی و حتی در بعضی موارد کارهای آماری دولتی توسط افراد غیرمتخصص در حال

تصمیم‌گیران قرار گیرد. از سوی دیگر فارغ‌التحصیلان و متخصصان آمار برای انجام کارهای آماری مورد ارجاع قرار نمی‌گیرند و لذا جاذبه‌ای برای ادامه تحصیل در این رشته مفید علمی وجود ندارد. رشته‌ای که برای برنامه‌ریزی‌ها و رسیدن به اهداف توسعه پایدار کشور و دستیابی به چشم‌انداز سند ملی توسعه جمهوری اسلامی ایران یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است و جذب نخبگان به این رشته می‌تواند نیازها را به نحو مطلوب حل نماید.

براین اساس انجمن آمار ایران با ملحوظ نمودن جایگاه نظام آماری کشور، نهادی غیردولتی و غیروابسته به انجمن را به نام "سازمان نظام آمارشناسی کشور" طرح‌ریزی نموده است، که رونوشت آن قبلاً خدمت حضرتعالی تقدیم شده است.

لازم به ذکر است که اجرای این طرح در حدود وظایف نهادهای آماری کشور از آن جمله مرکز آمار ایران نیست و در مراحل تهیه آن نمایندگان مرکز آمار ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیمه مرکزی، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز حضور داشته‌اند. با پذیرش نقش نظام‌مند مرکز آمار ایران در اجرا و نظارت بر انجام پروژه‌های آماری دولت محترم و عنایت آن مرکز به انجام پروژه‌ها توسط شرکت‌های مورد اعتماد، بعضاً مشاهده شده است که فعالیت‌های آماری غیردولتی و حتی در بعضی موارد کارهای آماری دولتی توسط افراد غیرمتخصص در حال انجام است و لذا انجمن آمار ایران (که کارشناسان مرکز آمار ایران و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر نهادهای آماری نیز عضو آن هستند) با ارائه این طرح، برنامه‌ریزی کرده است که یک نظام آمارشناسی در خارج از بدنه انجمن آمار ایران و به عنوان نهادی مستقل با مشارکت تمام دست‌اندرکاران اجرایی و علمی آماری کشور برای شناسایی افراد متخصص آمار و مشارکت با مجلس محترم جهت اعمال نظارت قانونی خود بر فعالیت‌های اجرایی کشور تشکیل شود. به‌طور خلاصه روش‌های اهداء مجوز به کارشناسان و اشخاص حقیقی برای انجام کارهای آماری در این طرح دیده شده است، و نظارت بر انجام کارهای آماری توسط اشخاص حقوقی به عهده مرکز آمار ایران باقی مانده است.

لازم به ذکر است که نقش مرکز آمار ایران در صدور مجوز و نظارت بر تشکیل شرکت‌های مشاوره آماری در این طرح محفوظ مانده است و نظام آمارشناسی ایران فقط مجوز انجام کار آماری را به نیروهای متخصص صادر خواهد نمود (در حقیقت نقش مرکز آمار ایران همانند وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود و نظام آمارشناسی وظایفی همانند نظام پزشکی در حوزه کارهای آماری برای متخصصان را خواهد داشت).

تصویب این طرح در مجلس محترم می‌تواند نظامی را برای جذب فارغ‌التحصیلان و متخصصان آماری طرح ریزی و کارآفرینی برای

مروی مهاجر، دکتر محمدرضامشکانی، مقتدایی، دکتر علی همدانی، علی یوسفیان
با سلام و احترام، به استحضار می‌رساند که به دنبال تشکیل نخستین جلسه تهیه پیش‌نویس قانون سازمان نظام آمارشناسی ایران در تاریخ ۸۴/۱۲/۱۸، کمیته منتخب در جلساتی پیش‌نویس را مورد بررسی قرار داد و به دنبال برگزاری موفق میزگرد هشتمین کنفرانس آمار ایران در این رابطه، پیش‌نویس ضمیمه را تهیه نمود. اکنون ضمن تقدیم این پیش‌نویس از جنابعالی دعوت می‌نماید با بررسی دقیق آن نظرات خود و همکاران را در جلسه بعدی ارائه فرمایند.
جلسه دوم رأس ساعت ۱۶ روز چهارشنبه ۸۵/۸/۱۰ در دانشگاه شهید بهشتی تهران با دستور جلسه زیر تشکیل می‌شود.

- ۱- گزارش نماینده انجمن آمار ایران
 - ۲- استماع نظر شرکت‌کنندگان در مورد پیش‌نویس قانون (به صورت بررسی مواد مختلف)
 - ۳- بررسی و اظهارنظر پیرامون گزارش پوششی پیش‌نویس (که توسط آقای دکتر فقیهی تهیه می‌شود).
 - ۴- بررسی نحوه ارائه آن جهت تصویب در مجلس شورای اسلامی ایران.
- با تشکر، علی رجالی، نماینده انجمن آمار ایران.

سال جهانی آمار
انجمن آمار ایران

انجام است و لذا انجمن آمار ایران (که کارشناسان مرکز آمار ایران و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر نهادهای آماری نیز عضو آن هستند) با ارائه این طرح، برنامه‌ریزی کرده است که یک نظام آمارشناسی در خارج از بدنه انجمن آمار ایران و به عنوان نهادی مستقل با مشارکت تمام دست‌اندرکاران اجرایی و علمی آماری کشور برای شناسایی افراد متخصص آمار و مشارکت با مجلس محترم جهت اعمال نظارت قانونی خود بر فعالیت‌های اجرایی کشور تشکیل شود.
به طور خلاصه روش‌های اهداء مجوز به کارشناسان و اشخاص حقیقی برای انجام کارهای آماری در این طرح دیده شده است، و نظارت بر انجام کارهای آماری توسط اشخاص حقوقی به عهده مرکز آمار ایران باقی مانده است.

لازم به ذکر است که نقش مرکز آمار ایران در صدور مجوز و نظارت بر تشکیل شرکت‌های مشاوره آماری در این طرح محفوظ مانده است و نظام آمارشناسی ایران فقط مجوز انجام کار آماری را به نیروهای متخصص صادر خواهد نمود (در حقیقت نقش مرکز آمار ایران همانند وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود و نظام آمارشناسی وظایفی همانند نظام پزشکی در حوزه کارهای آماری برای متخصصان را خواهد داشت).

تصویب این طرح در مجلس محترم می‌تواند نظامی را برای جذب فارغ‌التحصیلان و متخصصان آماری طرح ریزی و کارآفرینی برای فارغ‌التحصیلان آمار را تسهیل نماید و علاوه بر آن یک سیستم نظارتی بر کیفیت نتایج آماری پروژه‌ها در سطح کشور فراهم آورد.

با توجه به این‌که بررسی این طرح به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و آموزش و تحقیقات مجلس محترم مربوط است، استدعا دارد دستور پی‌گیری صادر فرمایید تا در این دو کمیسیون مورد بررسی کارشناسی قرار گیرد و اقدامات لازم جهت تصویب آن صورت گیرد.

اینجانب و سایر کارشناسان انجمن آمار ایران جهت ارائه توضیحات در مورد این طرح آمادگی داریم تا در خدمت کمیسیون‌های مختلف مجلس باشیم. تلفن ۰۹۱۲۵۹۸۷۶۸۳ اینجانب برای هماهنگی جهت گفتگو راجع به جزئیات طرح آماده جوابگویی است.
با تشکر و احترام، احمد پارسیان، رئیس انجمن آمار ایران.

● دعوت از همکاران برای تهیه پیش‌نویس قانون سازمان نظام آمارشناسی

همکاران عزیز آقایان و خانم‌ها دکتر ناصر ارقامی، دکتر احمد پارسیان، دکتر محسن تقوی‌طلب، دکتر علی رجالی، فاطمه رحیم‌زاده، دکتر محمد زارع، علی‌رضا زاهدیان، دکتر هوشنگ طالبی، محمدابراهیم علایی، دکتر سروش علیمردی، دکتر محمدرضا فقیهی، دکتر عباس گرامی، دکتر محرابی، دکتر محسن محمدزاده، سولماز

• آریا

استاد ارجمند جناب آقای دکتر پاریسیان عزیز

با سلام و احترام، به پیوست، طرح ایجاد سازمان نظام آمارشناسی برای استحضار ارسال می گردد. با احترام آریا ۱۳۹۰/۰۹/۲۹

دوره هفتم - سال چهارم تاریخ چاپ ۱۳۹۰/۸/۱	شماره چاپ ۱۷۱۰ شماره ثبت ۶۰۷	 جمهوری اسلامی ایران جمهوری اسلامی	یک شوری	طرح تشکیل سازمان نظام آمار شناسی ایران	یک فوریت این طرح در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۳ به تصویب نرسید.	کمیسیونهای اجرایی <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">اصلی:</td> <td style="width: 50%;">اجتماعی</td> </tr> <tr> <td>فرعی:</td> <td>آموزش و تحقیقات - اقتصادی - برنامه و بودجه و محاسبات - قضائی و حقوقی</td> </tr> </table>	اصلی:	اجتماعی	فرعی:	آموزش و تحقیقات - اقتصادی - برنامه و بودجه و محاسبات - قضائی و حقوقی	معاونت قوانین
اصلی:	اجتماعی										
فرعی:	آموزش و تحقیقات - اقتصادی - برنامه و بودجه و محاسبات - قضائی و حقوقی										

باسمه تعالی

رئاست محترم مجلس شورای اسلامی

اهمیت آثار و نقش آن در برنامه ریزی بر کسی پوشیده نیست و برای سازماندهی فارغ التحصیلان آمار به عنوان بازو و ابزار کنترل کیفیت و زمینه سازی بررسی و کنترل روشهای آماری به کار رفته جهت جمع آوری، خلاصه سازی و تعیین شاخصها، در راستای وظیفه نظارتی مجلس و تبیین آینده وضعیت کشور و برای کارآفرینی فارغ التحصیلان آمار کشور و برای کنترل کیفیت کارها و پروژه های آماری دستگاههای دولتی پیشنهاد شده است.

ثروتمند - روح الله عباسپور - شبانپور - نصیری قیداری - قاسم محمدی - اولیاء - فلاحت پیشه - شجاعی - بزرگواری - مفتاح - سادات ابراهیمی - حدادصادق - فتحی پور - حسین امیری - ادیانی راد - فولادگر - جلاییان - مسلمی - کزاکیان - محمودزاده - اسدالله عباسی - سروری - قادری - خباز - ملک شاهی راد - بانوج لاهوتی - بنایی - ناصری نژاد - اکبر نژاد - بهمن محمدی - عباسی جعفری - عباسپور تهرانی فرد - یوسف نژاد - رضا حسینی - اسدی - بروغنی - وکیل سب - برنوی - موسوی جعفری - عبدالرضا مرادی - محمدحسین فرهنگي و یک امضاء ناخوانا

قانون تشکیل سازمان نظام آمارشناسی ایران (پیشنهادی)

فصل اول- تعاریف، اهداف و وظایف

ماده ۱- سازمان نظام آمارشناسی ایران که در این قانون **سازمان** نامیده می‌شود، یک سازمان غیردولتی و مستقل است که برای اهداف و وظایف مقرر در این قانون تشکیل می‌شود.

ماده ۲- اهداف سازمان عبارتند از:

- الف- حمایت از حقوق استفاده‌کنندگان از خدمات آماری
- ب- حفظ و حمایت از حقوق صنفی شاغلان فعالیتهای آماری
- ج- ارتقاء سطح دانش و مهارت حرفه‌ای آمارشناسان

ماده ۳- تعاریف و مفاهیم

الف- علم آمار به مجموعه دانش‌ها و فنونی اطلاق می‌شود که به منظور شناخت و درک پدیده‌های تصادفی و به‌کارگیری داده‌ها وجود دارند و مجموعه روش‌هایی را شامل می‌شود که برای تولید، جمع‌آوری، پردازش، تلخیص، مدل‌سازی، نتیجه‌گیری و استنباط از داده‌ها به کار می‌روند و از آن‌ها برای بررسی، شناخت و تصمیم‌گیری درست در بخش‌های مختلف استفاده می‌شود.

ب- **فعالیت‌های آماری** به مجموعه کارهایی که در حیطه علم آمار انجام می‌گیرد، اطلاق می‌شود.

ج- **آمارشناسی** شخصی است که با توجه به رشته تحصیلی، سوابق کاری و به‌روز ماندن در علوم آماری برای انجام فعالیت‌های آماری، مورد تایید سازمان باشد.

د- **خدمات آماری** به آن‌گونه فعالیت‌های آماری اطلاق می‌شود که به صورت مشاوره یا اجرا به نهادهای، مؤسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی، دولتی و غیردولتی ارایه می‌شود.

ه- **شماره نظام آمارشناسی** عبارت است از شماره‌ای که توسط سازمان به آمارشناسان داده می‌شود و تنها دارندگان این شماره مجازند به ارائه خدمات آماری بپردازند.

ماده ۴- وظایف و اختیارات سازمان برای رسیدن به اهداف مذکور در ماده ۲ به شرح زیر است:

- الف- تعیین معیارهای بررسی صلاحیت‌های حرفه‌ای و ضوابط صدور، تمدید و لغو شماره نظام آمارشناسی
- ب- تعیین صلاحیت حرفه‌ای و صدور، تمدید و لغو شماره نظام آمارشناسی
- ج- مشارکت در تعیین و تجدیدنظر در تعرفه‌های خدمات آماری

د- تلاش برای بهبود قوانین و مقررات مربوط به شرایط احراز مشاغل آماری

ه- تهیه دستورالعمل‌های اجرایی لازم در چارچوب مواد این قانون

و- رسیدگی به شکایات در مورد تخلفات حرفه‌ای آمارشناسان که عنوان جرایم عمومی نداشته باشد

ز- همکاری در تدوین مقررات و قوانین برای تامین حقوق حرفه‌ای، حفظ و ارتقاء شئون اجتماعی و حرفه‌ای آمارشناسان

ج- حمایت از حقوق آمارشناسان برای ایجاد و گسترش امکانات کار و حمایت از کارآفرینان در این زمینه

ط- مشارکت در تعیین استانداردهای فعالیت‌های آماری

ی- مشارکت در تهیه و تعیین استانداردهای آموزشی علم آمار

ک- مشارکت در تعیین تعداد پذیرش دانشجویان آمار در دانشگاه‌های کشور

ل- کمک به ایجاد و گسترش استفاده از خدمات آماری در کشور

م- تلاش در جهت ارتقاء سطح علمی و دانش حرفه‌ای آمارشناسان از طریق برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های بازآموزی

ن- تلاش در جهت ارتقاء کیفیت خدمات آماری کشور از طریق همکاری برای گسترش راه‌های تبادل علمی، پژوهشی و حرفه‌ای با سازمان‌ها و نهادهای داخلی و مجامع علمی بین‌المللی

فصل دوم- عضویت

ماده ۵- تمام اتباع ایرانی دارای مدرک معتبر کارشناسی (لیسانس) یا بالاتر در رشته آمار (و گرایش‌های مرتبط) در صورت احراز صلاحیت-های حرفه‌ای طبق ضوابط سازمان می‌توانند شماره نظام آمارشناسی دریافت کنند.

تبصره - اعضا همه ساله مبلغی را که سازمان میزان آن را در هر سال تعیین می‌نماید به عنوان حق عضویت به سازمان پرداخت می‌نمایند. در صورت عدم پرداخت حق عضویت به مدت دو سال متوالی یا سه سال متناوب، شماره نظام آمارشناسی لغو می‌شود.

ماده ۶- برای تمام ارائه‌دهندگان خدمات آماری دریافت شماره نظام آمارشناسی الزامی است.

ماده ۷- افرادی که شماره نظام آمارشناسی معتبر دارند، **عضو سازمان** هستند.

ماده ۸- تمام اعضا (به جزء اعضاء هیئت علمی مؤسسات آموزش عالی معتبر در رشته آمار) باید بر اساس برنامه اعلام شده سازمان، در دوره‌های بازآموزی شرکت نمایند. در صورت عدم شرکت یا موفقیت در آزمون این دوره‌ها، عضویت در سازمان لغو می‌شود.

فصل سوم- ارکان

ماده ۹- ارکان سازمان شامل **مجمع عمومی، هیئت رئیسه، رئیس سازمان و بازرسان** هستند.

ماده ۱۰- مجمع عمومی با حضور اعضاء تشکیل می‌شود و وظایف و اختیارات آن به شرح زیر است:

الف- تصویب سیاست‌ها و خط مشی‌های سازمان

ب- استماع و تأیید گزارش هیئت رئیسه و بازرسان سازمان

ج- انتخاب نمایندگان مجمع عمومی در هیئت رئیسه و بازرسان سازمان

د- تصویب میزان حق عضویت سالانه اعضاء.

ه- بررسی و تصویب ترازنامه، برنامه‌ها و بودجه‌ی سالانه سازمان

و- بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به سایر اموری که طبق قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط یا با نظر هیئت رئیسه به مجمع عمومی ارجاع می‌شود.

ماده ۱۱- مجمع عمومی عادی سالی یک بار تشکیل می‌شود.

ماده ۱۲ - هیئت رئیسه موظف است در هر یک از موارد زیر مجمع عمومی فوق‌العاده را تشکیل دهد:

الف- درخواست کتبی یکی از بازرسان سازمان

ب- درخواست کتبی حداقل دو سوم اعضاء سازمان

ج- تصویب هیئت رئیسه سازمان

تبصره - جلسات مجمع عمومی با حضور حداقل دو سوم اعضاء رسمیت می‌یابد. در صورت نرسیدن به حد نصاب، هیئت رئیسه موظف به تشکیل جلسه دوم مجمع عمومی ظرف حداقل ۱ و حداکثر ۲ ماه پس از جلسه اول خواهد بود که آن جلسه با حضور هر تعداد از اعضا رسمیت می‌یابد.

ماده ۱۳- اعلام عمومی برای تشکیل هر مجمع عمومی عادی یا فوق‌العاده، توسط هیئت رئیسه حداقل یک ماه قبل از برگزاری ضروری است.

ماده ۱۴- تصمیمات مجمع عمومی با نصف به علاوه یک آراء مثبت حاضرین معتبر است.

ماده ۱۵- هیئت رئیسه شامل هفت نفر است که از میان اعضاء سازمان برای مدت چهار سال به شرح زیر انتخاب می‌شوند:

الف- پنج نفر با انتخاب مجمع عمومی

ب- دو نفر با انتخاب شورای عالی آمار

تبصره ۱ - هر عضو حداکثر برای دو دوره متوالی می‌تواند عضو هیئت رئیسه باشد.

تبصره ۲ - مجمع عمومی هنگام انتخابات دو نفر را به عنوان اعضای علی‌البدل انتخاب می‌کند.

تبصره ۳- در صورت فوت، پذیرش استعفا یا عدم امکان ادامه انجام وظیفه‌ی هر یک از اعضای انتخابی هیئت رئیسه، از میان اعضای علی‌البدل جایگزین می‌شود.

ماده ۱۶ - وظایف و اختیارات هیئت رئیسه به شرح زیر است:

الف- اجرای دقیق وظایف مقرر در ماده ۴ این قانون و نظارت مستمر بر حسن اجرای آن‌ها

ب- تعیین ضوابط صدور شماره نظام آمارشناسی

ج- برنامه‌ریزی و برگزاری همایش‌ها و اجرای دوره‌ها و کارگاه‌های بازآموزی

د- نظارت بر عملکرد سایر سطوح تشکیلاتی سازمان

ه- تشکیل هیئت‌های رسیدگی به صلاحیت تخصصی و تخلفات صنفی و حرفه‌ای آمارشناسان و تعیین مجازات‌های متناسب با تخلف

و- تدوین ضوابط و مقررات لازم در چارچوب این قانون

ز- تدوین و تصویب آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی لازم

ح- پیشنهاد میزان حقوق عضویت سالانه اعضاء به مجمع عمومی

ط- تشکیل مجمع عمومی عادی و فوق‌العاده

ی تهیه برنامه و پیشنهاد بودجه‌ی سالانه‌ی سازمان برای ارائه به مجمع عمومی

ک- نهاد اصلاح یا تغییر قانون سازمان به مراجع ذیربط، پس از تصویب مجمع عمومی

ل- تعیین حدود اختیارات و وظایف مسئولین سطوح مختلف تشکیلاتی سازمان

م- تصویب و اجرای قراردادهای همکاری با مراکز و نهادهای دولتی و غیردولتی

ن- اتخاذ تصمیم در مورد چگونگی مشارکت سازمان با سایر مراکز و نهادهای برگزاری گردهمایی‌ها، کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی

ماده ۱۷- اعضای هیئت رئیسه از میان خود یک نفر را به عنوان رئیس سازمان برای مدت چهار سال انتخاب می‌کنند که وی با حکم رئیس جمهور به این سمت منصوب می‌شود.

ماده ۱۸- رئیس سازمان مسئولیت اجرای مصوبات هیئت رئیسه و اداره تمام امور سازمان را به عهده دارد.

ماده ۱۹- هیئت رئیسه در نخستین جلسه پس از انتخاب، رئیس، نایب رئیس، خزانه‌دار و مسئول دبیرخانه سازمان را از میان خود انتخاب می‌نمایند. مسئولین سایر واحدها نیز با پیشنهاد رئیس و تأیید هیئت رئیسه منصوب می‌شوند.

تبصره - در صورت فوت یا عدم امکان انجام وظیفه رئیس، نایب رئیس سازمان تا زمان انتصاب رئیس جدید وظایف رئیس را به عهده می‌گیرد.

ماده ۲۰- مجمع عمومی دو نفر را به عنوان بازرس و یک نفر را به عنوان بازرس علی‌البدل برای مدت چهار سال انتخاب می‌نماید.

ماده ۲۱ - بازرسان مسئولیت نظارت بر عملکرد مسئولین سازمان و ارائه گزارش سالانه به مجمع عمومی را دارند.

ماده ۲۲- انحلال هیئت رئیسه با پیشنهاد کتبی حداقل ۳۰ نفر از اعضاء سازمان، رئیس سازمان یا بازرسان و با تصویب مجمع عمومی خواهد بود.

فصل چهارم - امور متفرقه

ماده ۲۳ - خزانه دار مسئولیت اداره امور مالی سازمان را به عهده دارد.

ماده ۲۴ - **مسئول دبیرخانه،** مسئولیت آماده سازی تمام مکاتبات و اجرای امور صدور شماره‌ی آمارشناسی و سایر مسایل دفتری و بایگانی را زیر نظر رئیس سازمان به عهده دارد.

ماده ۲۵ - منابع مالی سازمان عبارتند از:

الف - حق عضویت سالانه اعضای سازمان

ب - کمک اشخاص حقیقی و حقوقی

ج - کمک‌های اعطایی دولت

د - درآمد حاصل از اجرای قراردادها

ماده ۲۶ - مقررات مالی سازمان بر اساس مقررات مالی مؤسسات غیردولتی است.

ماده ۲۷ - اولین هیئت رئیسه سازمان موظف است ظرف مدت سه ماه پس از تشکیل، نسبت به تهیه آرم و آئین‌نامه‌های داخلی و مالی سازمان اقدام نماید.

ماده ۲۸ - از تاریخ تصویب این قانون، تمام قوانین و مقررات مغایر لغو می‌گردد.

قانون مرکز آمار ایران

مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۰

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - تعاریف اصطلاحات مندرج در این قانون به قرار زیر است:

الف - سرشماری: منظور آمارگیری‌هایی است که کلیه افراد واحدهای جامعه مورد مطالعه را در بر گیرد و در مواعد مشخص به منظور جمع‌آوری اطلاعات در زمینه فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی مانند نفوس، مسکن، کشاورزی، صنعت، ساختمان، بازرگانی، فرهنگی و سایر فعالیتها صورت می‌گیرد.

در صورتی که سرشماری در سراسر کشور به عمل آید سرشماری عمومی نامیده می‌شود.

ب - آمارگیری نمونه‌ای: منظور جمع‌آوری اطلاعات آماری از تعدادی از افراد یا واحدهای جامعه بر اساس روشهای علمی و آماری است که نتایج آن قابل تعمیم باشد.

ج - آمارگیری جاری: منظور آمارگیری‌هایی است که از روی مدارک گزارشها و فرمهای مربوط به فعالیتهای جاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی و وابسته به دولت انجام می‌شود.

د - محاسبات ملی: منظور بیان آماری کلیه فعالیتهای اقتصادی کشور طی یک دوره زمانی می‌باشد.

ه - شاخص قیمت: منظور کمیتی است که تغییرات متوسط قیمت کالاها و خدمات را نسبت به یک زمان معین نشان دهد.

و - قالب آماری: منظور فهرستی از مشخصات کلی افراد یا واحدهای جامعه مورد آمارگیری است که بخصوص در آمارگیریهای نمونه‌ای از آن استفاده می‌شود.

ز - خدمات آماری: منظور انجام تمام یا قسمتی از خدماتی است که در زمینه تهیه و اجرای طرحهای آماری و استخراج نتایج و چاپ و انتشار آنها به عمل می‌آید.

ماده ۲ - مرکز آمار ایران وابسته به سازمان برنامه و بودجه می‌باشد و زیر نظر وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه اداره می‌شود و رئیس آن قسمت معاونت وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه را دارد.

فصل دوم - وظایف و اختیارات

ماده ۳ - وظایف و اختیارات مرکز آمار ایران به شرح زیر است:

الف - انجام سرشماریهای عمومی و آمارگیریهای نمونه‌ای که در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی.

ب - تهیه آمارهای لازم به منظور تأمین نیازمندیهای برنامه‌ریزی و هدفهای برنامه‌های عمرانی کشور.

ج - تهیه و به هنگام نگاه داشتن (آماده داشتن آخرین آمار) قالبهای آماری.

د - استخراج، بررسی، چاپ و انتشار نتایج حاصل از سرشماریها و آمارگیریها.

ه - تهیه محاسبات ملی و شاخص قیمتها.

و - گردآوری آمارهای مورد نیاز از بخش عمومی و بخش خصوصی.

ح - تهیه و انتشار سالنامه آماری کشوری شاهنشاهی ایران.

ط - تمرکز اسناد و مدارک و اطلاعات آماری.

ی - راهنمایی‌های فنی به واحدهای آماری وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی همچنین به مؤسسات بخش خصوصی در حد امکان.

ک - انجام خدمات آماری برای بخش عمومی و بخش خصوصی در ازاء دریافت هزینه‌های مربوط.

تبصره - وجوه حاصل از خدمات آماری درآمد اختصاصی مرکز آمار ایران شناخته می‌شود و در حساب جداگانه در خزانه متمرکز خواهد شد و طبق بودجه‌ای که به تصویب وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه خواهد رسید به مصرف می‌رسد.

ماده ۴ - سرشماریهای عمومی به موجب فرمان هماپونی انجام خواهد شد و ترتیب اجرای آن با هیأت وزیران است.

مرکزی ایران. معاون سازمان امور اداری و استخدامی کشور با معرفی دبیر کل سازمان امور اداری استخدامی کشور. رییس مرکز آمار ایران.

ماده ۱۱ - شورای عالی آمار وظایف زیر را عهده‌دار خواهد بود:
الف - تعیین سیاست کلی برنامه‌های آماری کشور و نحوه توزیع فعالیتهای آماری بین سازمانهای مسئول.

ب- تعیین اولویتهای آماری کشور.

ج - تعیین سیاست جامع در زمینه هماهنگی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی در مورد استفاده از ماشینهای حسابگر.

د - اظهار نظر در مورد تأمین اعتبار اجرای طرحها و فعالیتهای آماری وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی که از محل اعتبارات عمرانی کشور هزینه آن پرداخت می‌شود.
ه - اظهار نظر نسبت به آیین‌نامه‌ها و لوایحی که زمینه آمار تهیه می‌شود.

و - اتخاذ تصمیم درباره مسایلی که دستگاههای اجرایی در زمینه اجرای آمارگیریها با آن مواجه می‌شوند و در شورا مطرح می‌نمایند.
ماده ۱۲ - جلسات شورای عالی آمار لااقل هر سه ماه یک بار و در سایر موارد بنا به دعوت رییس شورای عالی آمار تشکیل خواهد شد. جلسات شورای عالی آمار با حضور هشت نفر رسمیت خواهد یافت و تصمیمات شورا با رأی موافق حداقل هفت نفر معتبر است.
ماده ۱۳ - وظایفی که به منظور هماهنگ ساختن امور انفورماتیک به عهده سازمان برنامه و بودجه قرار دارد به شورای عالی آمار محول می‌شود.

ماده ۱۴ - مصوبات شورای عالی آمار ناشی از وظایف و اختیارات مقرر در این قانون برای کلیه وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی مربوط لازم‌الاجراء خواهد بود.

ماده ۱۵ - وظایف دبیرخانه شورای عالی آمار و آیین‌نامه اجرایی آن توسط سازمان برنامه و بودجه تهیه و تصویب شورای عالی خواهد رسید.

ماده ۱۶ - قانون تأسیس مرکز آمار ایران مصوب تیر ماه ۱۳۴۴ و آن قسمت از قوانین و مقررات دیگر که با این قانون مغایرت دارد لغو می‌گردد. قانون فوق مشتمل بر شانزده ماده و یک تبصره پس از تصویب مجلس سنا در جلسه رو دوشنبه ۱۳۵۳/۱۰/۳۰، در جلسه پنجشنبه دهم بهمن ماه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و سه شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

رییس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

اجرای سرشماری عمومی نفوس هر ده سال یک بار اجباری است و اولین سرشماری پس از تصویب این قانون در سال ۱۳۵۵ خواهد بود.
ماده ۵ - کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی مکلفند افراد، وسایط نقلیه، و وسایل مخابراتی باید تجهیزات مورد نیاز سرشماریهای عمومی را برای مدت معین و به ترتیبی که هیأت وزیران مقرر می‌دارد در اختیار مرکز آمار ایران بگذارند.

ماده ۶ - در مواردی که برای سرشماریهای عمومی از مستخدمین دولت اعم از شاغل و بازنشسته استفاده شود مرکز آمار ایران می‌تواند فوق‌العاده سرشماری به آنان پرداخت کند.

میزان این فوق‌العاده بنا به پیشنهاد وزیر مشاور و رییس سازمان برنامه و بودجه و تصویب هیأت وزیران تعیین خواهد شد.
ماده ۷ - هر شخص ساکن ایران همچنین اتباع ایران مقیم خارج از کشور مکلفند به پرسشهای مربوط به کلیه سرشماریها و آمارگیریها که توسط مرکز آمار ایران انجام می‌شود پاسخ صحیح دهند. آمار و اطلاعاتی که ضمن آمارگیریهای مختلف از افراد و مؤسسات جمع‌آوری می‌شود محرمانه خواهد بود و جز در تهیه آمارهای کلی و عمومی نباید مورد استفاده قرار گیرد. استفاده و مطالبه و استناد به اطلاعات جمع‌آوری شده از افراد و مؤسسات به هیچ وجه در مراجع قضایی و اداری و مالیاتی و نظایر آن مجاز نخواهد بود.
ماده ۸ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی موظفند در انجام آمارگیریها از تعاریف، مفاهیم، روشها، معیارها و طبقه‌بندیهای آماری مرکز آمار ایران تبعیت نمایند.
ماده ۹ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی با انجام آمارگیریهای جاری مکلفند هر نوع اطلاعات آماری که مورد احتیاج باشد در اختیار مرکز آمار ایران بگذارند.

فصل سوم - شورای عالی آمار وظایف آن

ماده ۱۰ - شورای عالی آمار به ریاست وزیر مشاور و رییس سازمان برنامه و بودجه مرکب از مقامات زیر تشکیل می‌شود:

معاون وزارت امور اقتصادی و دارایی با معرفی وزیر امور اقتصادی و دارایی. معاون وزارت کشور با معرفی وزیر کشور. معاون وزارت صنایع و معادن با معرفی وزیر صنایع و معادن. معاون وزارت کشاورزی و منابع طبیعی با معرفی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی. معاون وزارت تعاون و امور روستاها با معرفی وزیر تعاون و امور تعاون و امور روستاها.

معاون وزارت کار و امور اجتماعی با معرفی وزیر کار و امور اجتماعی. معاون وزارت بازرگانی با معرفی وزیر بازرگانی. معاون وزارت رفاه اجتماعی با معرفی وزیر رفاه اجتماعی. قائم‌مقام رییس کل بانک

• آریا

استاد ارجمند جناب آقای دکتر پارسیان

با سلام و احترام، به پیوست، نظر کارشناسی مرکز پژوهشهای مجلس در خصوص طرح مذکور برای استحضار ارسال می گردد. علاوه بر مطالب یاد شده نکات دیگری نیز در جلسه توسط نمایندگان محترم مطرح شد از جمله اینکه روند تصویب سایر سازمانها چگونه بوده است و اینکه اگر سایر رشته ها و گروه ها فردا تقاضای همچنین سازمانی بکنند تکلیف چیست؟ و سوالاتی مشابه آن که به نظر بنده لازم است پاسخی برای این سوالات از سوی انجمن تهیه و باز هم با اعضای کمیسیون صحبت شود. نظر نهایی کمیسیون را هم تاکنون موفق نشدم اخذ نمایم، که به محض حصول نتیجه، مراتب اعلام خواهد شد.

با احترام، آریا، ۱۳۹۰/۱۹/۰۴

به نام خدا

اظهاری نظر کارشناسی درباره:
«طرح تشکیل سازمان نظام آمارشناسی ایران»

لیست
و
۸۳۳۵۷۳۲۲

مقدمه

در جلسه علنی شماره ۳۷۴ روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۳ طرح «تشکیل سازمان نظام آمارشناسی ایران» اعلام وصول گردید و فوریت آن جهت بررسی های کارشناسی در کمیسیون های مربوطه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. طرح فوق با ذکر دلایل توجیهی مبنی بر اهمیت و نقش آمار در برنامه ریزی و لزوم سازماندهی فارغ التحصیلان آمار به عنوان بازو و ابزار کنترل کیفیت و زمینه سازی بررسی و کنترل روش های آماری و برای کارآفرینی فارغ التحصیلان آمار کشور و برای کنترل کارها و پروژه های آماری دستگاه های دولتی پیشنهاد داده است تا «سازمان نظام آمارشناسی ایران» تشکیل شود.

ارائه دهندگان این طرح پیشنهاد داده اند که سازمان نظام آمارشناسی ایران به عنوان سازمانی غیردولتی و مستقل با اهداف ذیل تشکیل شود:

- (الف) حمایت از حقوق استفاده کنندگان از خدمات آماری،
(ب) حفظ و حمایت از حقوق صنفی شاغلان فعالیت های آماری،
(ج) ارتقای سطح دانش و مهارت حرفه ای آمارشناسان.

نظری کارشناسی

۱. طرح فوق بدون توجه به وظایف ذاتی شورای عالی آمار و مراکز آماری کشور تهیه شده است. طبق قانون وظیفه شورای عالی آمار، تعیین سیاست های کلی برنامه های آماری کشور است و مرکز آمار ایران به عنوان سازمانی بی طرف، وظیفه تهیه آمار لازم و رسمی، را برعهده دارد. به تبع آن، فراهم آوردن ملزومات اجرایی تهیه آمار نیز برعهده مرکز آمار قرار دارد. کارشناسان معتقدند که مشکل اساسی در مباحث آماری فقدان آمار به روز و عدم همکاری لازم فعالین اقتصادی با مراکز آماری کشور و عدم وجود اراده لازم از سوی مراکز آماری کشور برای انتشار به موقع آمار و اطلاعات تولیدی است.

مهمترین سؤالی که وجود دارد این است که ارائه دهندگان این طرح در پی رفع چه مشکلی هستند و معضل نظام آماری کشور را در چه موانعی می دانند؟ سؤال دیگری که وجود دارد این است که مخاطبین این طرح چه کسانی و چند نفر هستند؟

۲. نظام آماری، متشکل از مجموعه فعالین اقتصادی بخش خصوصی و دولتی، سازمان ها، ادارات، مؤسسات و به طور کلی واحدهایی است که در کشور به برنامه ریزی، جمع آوری، استخراج، انتشار، تجزیه و تحلیل و آموزش علمی آمار اشتغال دارند. در حال حاضر نظام آماری کشور از قانون سال ۱۳۵۳ مرکز آمار ایران تبعیت می کند که براساس آن وظایف و اختیارات مشخصی را در ماده (۳) آن قانون برای مرکز آمار ایران

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۰۷

شماره چاپ:

۱۷۳۰

تاریخ چاپ:

۱۳۹۰/۹/۱

نام دفاتر:

مطالعات برنامه و بودجه
مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۳۰۱۲۱۲۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۰/۹/۲۹

پاسخ به اظهار نظر کارشناسی

● جناب آقای دکتر لاریجانی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی ایران

با سلام و احترام و تشکر از مطرح شدن "طرح تشکیل سازمان نظام آمارشناسی ایران" در مجلس محترم و با تشکر از اظهارنظر کارشناسی درباره آن، نظرات ارائه‌دهندگان طرح را به شرح زیر به استحضار می‌رساند و آمادگی انجمن آمار ایران را برای معرفی کارشناسان خود جهت بررسی طرح، همراه با کارشناسان محترم مجلس و تلاش در جهت رفع ابهامات در مورد طرح مذکور اعلام می‌نمایم.

بررسی کارشناسانه طرح "تشکیل سازمان نظام آمارشناسی ایران" موجب مباحثات و کاری بس ارزشمند است. همچنین مطالعات طرح از سوی کارشناس(ان) محترم در این زمینه نیز جای قدردانی دارد. اظهار نظر کارشناس نشان از تسلط ایشان بر قوانین و مقررات و همچنین بررسی جزئیات این طرح دارد. اما نکاتی در گزارش کارشناسی ذکر گردیده است، که متأسفانه حکایت از وجود برخی از نواقص دارد که ممکن است این نقص به نحوه تدوین این طرح برگردد. به طور مثال، استفاده از واژه "شرایط" یا "معیارها" به جای "ضوابط" که شاید به دلیل عدم بکارگیری درست واژه‌ها با توجه به بار حقوقی آن‌ها باشد. نقص ممکن است از عدم هماهنگی در تنظیم مواد طرح باشد، به طوری که صدر و ذیل طرح با یکدیگر همخوانی نداشته باشند. به طور مثال، همان طوری که کارشناس محترم ذکر کرده‌اند، در طرح آمده است که سازمان نظام آمارشناسی سازمانی غیردولتی است. در این صورت انتصاب حکم این سازمان از سوی رئیس جمهور جایگاه حقوقی و قانونی سازمان را خدشه‌دار می‌سازد. در این باره اگر تهیه‌کنندگان طرح استدلالی دارند، که قطعاً بوده است، آن را ارائه می‌دهند و کارشناس محترم نیز متقاعد می‌گردد و در غیر این صورت این نقص برطرف می‌شود و طرح اصلاح می‌گردد.

نواقصی که در بالا ذکر شد بیشتر به جنبه‌های صوری، سازه‌ای و محتوایی طرح برمی‌گردد، که عموماً طی نشست با کارشناسان محترم قابل رفع است. اما برخی از اشکالات مطرح شده، که مهم‌تر و اساسی‌تر است، به زمینه‌های ماهوی طرح مربوط است. این نکات به ذهنیت اولیه کارشناس از طرح موضوع و بعضاً برداشت‌های نادرست از اصل و ضرورت وجودی این سازمان است. شاید این برداشت نادرست نیز به مقدمه ضعیف طرح برگردد و بر کارشناس محترم حرجی نباشد. متأسفانه آنچه اینک از آمار به ذهن عموم متبادر می‌گردد، برخی ارقام، اطلاعات و شاخص‌ها و تهیه آنها است. این موضوع در جای جای این اظهارنظر کارشناسی نیز خودنمایی می‌کند.

به طور مثال، کارشناس محترم با استناد به ماده (۳) قانون تشکیل مرکز آمار ایران، که عموماً به انجام سرشماری، استخراج، تهیه و گردآوری آمارها برمی‌گردد، تشکیل سازمان نظام آمارشناسی را مغایر با قانون مرکز آمار ایران تلقی نموده است. یا در جای دیگری کارشناس محترم با اشاره به ماده (۱۱) همان قانون، تشکیل این سازمان را مداخله در وظایف شورای عالی آمار دانسته است. این در حالی است که وظیفه شورای عالی آمار اساساً سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و اظهارنظر درباره آیین‌نامه‌ها، اساسنامه و هماهنگی در اجرای طرح‌های آماری و برنامه‌های آماری دستگاهها و شرکت‌های دولتی است. اجازه می‌خواهد با ذکر یک مثال مسأله را باز کند، تا شاید ابعاد وسیع آمار و کاربرد آن روشن‌تر گردد. این مثال می‌تواند روشن سازد که کاربرد آمار وسیع‌تر از آن است که آن را محدود به تهیه ارقام و استفاده از آن برای برنامه‌ریزی در دستگاه‌های دولتی بدانیم.

محققین، آزمایشگرها و مهندسين در تحقیقات دانشگاهی اعم از علوم انسانی، تجربی و مهندسی از یک سو و در تحقیقات میدانی در بخشهای مختلف صنعت، خدمات و کشاورزی از سوی دیگر از علم آمار برای گردآوری اطلاعات مربوط به تحقیق، تجزیه و تحلیل اطلاعات و نتیجه‌گیری و تصمیم‌سازی استفاده می‌کنند. استفاده درست از آمار برای جمع‌آوری داده‌های درست و معتبر، بکارگیری روش‌های علمی و پیچیده برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و بهینه‌سازی در استخراج اطلاعات ضامن نتیجه‌گیری معتبر و در نهایت تصمیم‌سازی درست و بجا خواهد بود. این مسأله آنقدر اهمیت دارد که به کاهش هزینه‌ها و جلوگیری از اتلاف منابع در کلیه بخش‌ها اعم از دولتی و خصوصی می‌شود. حال باید پرسید چگونه مرکز آمار ایران و یا شورای عالی آمار ایران می‌تواند بر صحت فرآیندهای آماری این تحقیقات نظارت کند؟ آیا اساساً این نهادها خود را متولی این امر می‌دانند؟ آیا صلاحیت‌های علمی لازم را برای این نظارت دارند؟ به دلیل ارتباط با این فعالیت‌های میدانی و مشاهده بسیاری از تحقیقات دانشگاهی و بین سازمانی، متأسفانه به‌عنوان یک تجربه تلخ، شاهد بکارگیری غلط علم آمار هستیم که موجب نتیجه‌گیری‌های بی‌اعتبار از اطلاعات شده است. این موضوع علاوه بر اینکه باعث زیر سؤال رفتن تحقیقات شده است، بلکه هزینه‌های غیر قابل جبرانی را به صاحبان صنایع و دانشگاهها تحمیل کرده است.

اشاره به برخی از موارد طرح شده توسط کارشناس محترم در این راستا ضروری است و اجازه می‌خواهم در سه بخش زیر بدانها پاسخ صریح را ارایه کنم، تا ابهام‌های موجود تا حدی بر طرف شوند.

الف) نقدی بر نظر کارشناسی

منظور از نقد در اینجا نقاط ابهامی است، که در نظریه کارشناسی ارائه شده وجود دارد. به نظر می‌رسد با طرح این نکات و برقراری جلسات مشترک بین کارشناسان ابهامات برطرف می‌شوند و نظرات به یکدیگر نزدیک خواهند شد.

نظام دامپزشکی و نظام مهندسی از این طریق تشکیل گردیده است، پیشنهاد خوبی است و راه را کوتاه‌تر می‌سازد. اما به نظر نمی‌آید وظایف این نوع سازمانها پی‌گیری امور صنفی باشد.

۴- در بند ۵ تأیید صلاحیت کارشناسان آمار معادل تأیید صلاحیت انسان‌ها تلقی شده است، که به نظر می‌رسد، سوء تفاهمی پیش آمده است! در اینجا منظور تأیید صلاحیت حرفه‌ای مد نظر بوده است، نه صلاحیت‌های عمومی، اخلاقی و یا حقوقی انسان‌ها. ممکن است سؤال شود مگر این کارشناسان (آمار) دارای مدارک دانشگاهی نیستند، که باید دوباره آزمون پس دهند؟ لذا لازم می‌داند سؤال شود که چرا دانش‌آموختگان پزشکی و یا حقوق موظفند برای فعالیت‌های حرفه‌ای خود در آزمون‌ها و کارگاه‌هایی که توسط سازمان نظام پزشکی و کانون وکلا برگزار می‌شود شرکت نمایند؟ علاوه بر آن در حال حاضر عده‌ای دست‌اندرکار مسایل آماری هستند که حتی مدرک دانشگاهی آمار ندارند و یا اینکه به دلیل فاصله زمانی با تحصیل بهنگام نشده‌اند که جزء وظایف سازمان رفع این موانع خواهد بود.

۵- در بند ۶ کارشناسی به روشن شدن نحوه رسیدگی به تخلفات شده است، که نظری به حق است و باید با رجوع به سازمان‌های مشابه نظیر سازمان نظام پزشکی، سازمان نظام پرستاری و سازمان نظام مهندسی، این بند تنظیم شود.

نتیجه‌گیری:

همان‌طوری که نهادهای دولتی نتوانسته‌اند به تنهایی بسیاری از خلاءهای موجود را پر سازند و در این راستا سازمان‌های مختلفی از جمله سازمان‌های نظام پزشکی، نظام دامپزشکی، نظام پرستاری و نظام مهندسی و همچنین کانون وکلا به منظور کمک به امور اجرایی تشکیل شده‌اند، سازمان نظام آمارشناسی ایران با وظایف حرفه‌ای مشابه با هر نام دیگری می‌تواند چنین نقشی را ایفا سازد. تشکیل این سازمان، برخلاف نظر کارشناسی حاضر در بند ۴، نه تنها از نظر اجرایی و میدانی ضروری و از نظر حقوقی قابل دفاع است، هیچگونه اختلالی در سیستم اداری و نظام آماری ایجاد نمی‌کند. جا دارد کارشناسان محترم با تبیین و تفهیم وظایف حاکمیتی به تنظیم و تدوین وظایف این سازمان کمک کنند، تا سازمان نظام آمارشناسی ایران، به عنوان یک بازوی علمی و حرفه‌ای، و در راستای اجرایی شدن اصل ۴۴ قانون اساسی، نهادهای دولتی را در انجام امور حاکمیتی کمک کنند.

ب) نظرات تکمیلی دیگر در ارتباط با اظهار نظرهای کارشناس محترم

۱- نظرات مطرح شده همگی مبتنی بر برداشت از معنی آمار به عنوان اطلاعات عددی است و به آمار به عنوان یک علم نگاه نمی‌کند. در نتیجه گرایش آمار رسمی که به تولید و انتشار آمار توسط حکومت مربوط است معادل با همه علم آمار تلقی شده است. شورای عالی آمار و مرکز آمار ایران نیز در زمینه آمار رسمی نقش ایفا

۱- کارشناس محترم در بند ۱ فرض کرده‌اند قرار است تهیه آمار، تعیین سیاست به روزرسانی آمار به خصوص در بخش دولتی بخشی از وظایف سازمان نظام آمارشناسی گردد، که البته این چنین نیست. در همین بند از واژه "نظام آماری" سخن به میان آمده است، که باید دید آیا طرفین تعریف واحدی از این واژه دارند؟

۲- در بند ۲ کارشناس، "آمار" را از جمله امور حاکمیتی تلقی و تمثیت امور آن را در دست دولت دانسته است. تعریف ایشان از این "آمار" چیست؟ آیا ایشان تعریف متفاوتی از آمار با تدوین کنندگان طرح دارند؟ کجای طرح حاضر دخالت در امور حاکمیتی را تداعی می‌سازد؟ در ادامه اشاره‌ای به تولید کنندگان آمار بر اساس استانداردهای بین‌المللی شده است، که شاید حکایت از برداشت نادرست کارشناسان از دخالت سازمان نظام آمارشناسی در تولید آمار و ارقام به عنوان یک وظیفه بوده است!

۳- در بند ۳ نظر کارشناسی به موارد متعددی اشاره شده است، که برای رفع ابهام نیاز به بحث و مذاکره بین کارشناسان دو طرف دارد. این موارد عبارتند از:

۱-۳- به عنوان یک ایراد کلی و مهم لزوم تبیین رابطه بین این سازمان با مرکز آمار ایران و شورای عالی آمار، که ایرادی به حق و درست است. اما به عنوان پیش درآمدی به این موضوع باید پرسید "رابطه سازمان نظام پزشکی و یا سازمان پرستاری با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی چیست؟"، "رابطه کانون وکلا با وزارت دادگستری چیست؟" و یا "رابطه سازمان نظام مهندسی با وزارت راه و مسکن و شهرداریها در پروژه‌های عمرانی و نظارت بر آن‌ها چیست؟"

۲-۳- به درستی اشاره‌ای به نهاد غیر دولتی "انجمن آمار ایران" و وظایف آن در این اظهار نظر کارشناسی شده است، که از اتفاق یکی از اهداف تدوین این طرح، احساس وظیفه این نهاد در ارتباط با خلاء موجود وادای وظیفه در این راستا بوده است.

۳-۳- از اظهار نظر کارشناس ممکن است این‌گونه برداشت شود که این طرح به دنبال اشتغال‌زایی برای دانش‌آموختگان رشته آمار است. شاید این برداشت ناشی از ضعف در بیان اهداف طرح باشد. به نظر می‌رسد نیت طراحان قبل از آنکه اشتغال‌زایی باشد، استفاده از ظرفیت‌های بالقوه علمی موجود در کشور (آماردانان) به منظور بالا بردن کارایی امور، افزایش بهره‌وری و سپردن کار به کاردان بوده است، که در این راستا دانش‌آموختگان رشته آمار به دلیل توانمندی در اثبات آمار شناسی خود در جایگاه واقعی خویش قرار می‌گیرند و یک نوع اشتغال‌زایی صحیح برای آنها اتفاق می‌افتد.

۴-۳- در این اظهار نظر به پی‌گیری این طرح از طریق نظام صنفی اشاره شده است. با توجه به تسلط کارشناسان محترم بر قوانین و مقررات، در صورتی که سازمان‌های نظام پزشکی، نظام پرستاری،

۷- در موارد دیگر هم اگر اصلاحاتی از این نوع لازم باشد، باید صورت گیرد.

۸- اگر آیین‌نامه‌های سازمان‌های مشابه در مراجعی مانند هیئت دولت به تصویب می‌رسد، در اینجا هم باید همان طور باشد.

۹- ایرادات وارد در بند ۹ روشن نیست و نیاز به تبیین بیشتر و رسیدگی دارد. در راستای مطلب ذکر شده در بخش پیشنهادات، باز هم ذکر یک مثال می‌تواند به روشن شدن موضوع کمک کند. در معاونت برنامه‌ریزی ریاست جمهوری، اداره کلی به نام امور مشاوران و پیمانکاران وجود دارد که به تشخیص صلاحیت و رتبه‌بندی پیمانکاران عمرانی می‌پردازد. این کار در عقد قرار دادهای دولتی با پیمانکاران مورد استفاده قرار می‌گیرد. در عین حال سازمان نظام مهندسی نقش کنترل این امر را دارد که تمام خدمات مهندسی باید توسط مهندسان انجام شود و این دو نقش با یکدیگر تداخلی ندارند. بنابراین خلأ فقدان سازمان نظام آمارشناسی را نه مرکز آمار و نه هیچ سازمان دولتی دیگر نمی‌توانند پر کنند.

ج) موارد قابل طرح دیگر در رابطه با اظهارنظر کارشناس محترم

۱- سازمان نظام آمارشناسی ایران تداخلی در وظایف شورای عالی و مجریان آمار کشور ندارد. همان طور که سازمان نظام پزشکی تداخلی در امور اجرایی و نظارت بر بیمارستان‌ها و خدمات پزشکی کشور ندارد.

۲- استفاده‌کنندگان از این طرح، بهره‌گیران از خدمات آماری و مطالعات آماری هستند و کنترل غیرمستقیم پروژه‌های آماری (فقط با جلوگیری از اجرای طرح‌های آماری توسط غیرمتخصصان و به‌روز رسانی اطلاعات علمی دست‌اندرکاران صنعت آمار کشور) و در نتیجه تلاش در جهت ارایه آمار و اطلاعات صحیح، در اثر اجرای پروژه-های آماری کشور که جزء وظایف سازمان پیشنهادی است، مورد استفاده تمام مردم می‌باشد.

به طور مثال وقتی مجری پروژه پیش بینی محیط‌های آموزشی مورد نیاز در هر منطقه یک آمارشناس آگاه باشد، برنامه‌ریزی حاصل از نتایج این پروژه تمام دانش‌آموزان، معلمان و خانواده‌های دانش‌آموزان را بهره‌مند می‌سازد، ولی اگر یک فرد غیرمتخصص این کار را انجام دهد، نتیجه کار او باعث سردرگمی وزارت آموزش و پرورش و خانواده‌ها خواهد شد.

۳- طراحان "طرح نظام آمارشناسی ایران" در مورد کیفیت و عملکرد نظام آمار ایران و فعالیت‌های شورای عالی آمار مطالعه‌ای را انجام نداده‌اند. همان طور که کیفیت دستگاه‌های بهداشت و درمان کشور و کافی بودن برنامه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ربطی به "نظام پزشکی" ندارد. بلکه هدف آن‌ها فقط واگذاری کارهای آماری به متخصصان آماری است و هر فرد حقیقی

می‌کند. لفظ برنامه‌های آماری در وظایف شورایی آمار ناظر بر آمارهای رسمی است. نظام آماری هم در اظهار نظر مطرح شده فقط

به آمارهای رسمی مربوط می‌شود. آیا آنچه به عنوان آمار در دانشگاه‌های کشور تدریس می‌شود، آمار رسمی است؟ استفاده از علم و روشهای صحیح آن باید توسط افراد صاحب صلاحیت صورت گیرد. تهیه‌کنندگان این طرح به دنبال رفع این مشکل هستند که در کشور جمع‌آوری اطلاعات و تحلیل‌های آماری در بیشتر موارد توسط کسانی انجام می‌شود که آمارشناس نیستند. تشبیه علم آمار به علم پزشکی شاید راهگشا باشد. سازمان نظام پزشکی دخالتی در وظایف وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ندارد، بلکه کنترل‌کننده این امر است که فقط پزشکان برای مردم طبابت کنند. یعنی مخاطبین نظام پزشکی تمام پزشکان و کسانی هستند که به نوعی به خدمات پزشکی نیاز دارند. بنابراین مخاطبین این طرح تمام آمارشناسان کشور و همه کسانی هستند که در کارهای خود نیاز به استفاده از علم آمار دارند یا از نتایج کارها و اطلاعات آماری بهره می‌گیرند.

۲- تعریفی که از نظام آماری در بند ۲ ارایه شده است، باز هم به آمار رسمی بازمی‌گردد و به این معضل که طراحی‌ها و تحلیل‌های آماری در کشور توسط کسانی انجام می‌شود که صرفاً یک یا دو درس آمار را گذرانده‌اند و هم‌زمان آمارشناسانی که فارغ‌التحصیل این رشته دانشگاهی هستند به ناچار در خارج از رشته تخصصی خود مشغول به کار شده‌اند، نمی‌پردازد. به تعبیر دیگر حکیم باشیها یا پزشکان تجربی طوری جای پزشکان را گرفته‌اند که پزشکان بیکار مانده‌اند.

۳- همان طور که گفته شد ارتباط سازمان نظام آمارشناسی ایران با مرکز آمار ایران و شورایی آمار همانند ارتباطی است که سازمان نظام پزشکی با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دارد. از طرف دیگر سازمان نظام پزشکی، اتحادیه صنفی پزشکان یا مرکزی برای تجمع و متشکل شدن پزشکان نیست و به همین دلیل سازمان نظام آمارشناسی هم هدف تجمع و متشکل شدن آمارشناسان را دنبال نمی‌کند.

۴- سازمان نظام پزشکی یک سازمان غیر دولتی است ولی به دلیل نقش مهمی که در کنترل ارایه خدمات پزشکی دارد و به شکایات مردم از ارایه‌دهندگان خدمات پزشکی رسیدگی می‌کند، حکم رئیس آن را یک مقام دولتی می‌دهد. وظایف حاکمیتی مرکز آمار ایران و وظایف سازمان نظام آمارشناسی ایران به هیچ‌وجه با یکدیگر همپوشانی ندارند و در حوزه یکدیگر وارد نمی‌شوند.

۵- همان طور که نظام پزشکی حامی استفاده‌کنندگان از خدمات پزشکی است، سازمان نظام آمارشناسی ایران نیز حامی حقوق استفاده‌کنندگان از خدمات آمارشناسان است.

۶- اگر طرح در زمینه نحوه رسیدگی به شکایات و مصادیق تخلف نقصی دارد، باید برطرف شود.

که بخواهد در نظام آماری کشور فعالیت کند و یا با مؤسسات حقوقی همکاری آماری داشته باشد تحت پوشش "نظام آمارشناسی ایران" قرار می‌گیرد.

مجوز لازم برای شرکت در این برنامه‌ها به آن فرد پس از بررسی توانمندی‌ها و مهارت‌های علمی او داده می‌شود و برای ارتقاء توانمندی‌های علمی او و به‌روز رسانی اطلاعات علمی او نظام آمارشناسی کمک می‌کند.

۴- وظیفه دولت تأمین نیازهای آماری کشور است، برای این‌که تمام شهروندان از این نیازها بهره‌گیری نمایند، ولی در حال حاضر ابزاری برای کنترل کیفیت تولیدکنندگان و مجریان پروژه‌های آماری در کشور وجود ندارد. نظام آمارشناسی این ابزار را در اختیار نظام آماری کشور و دولت قرار می‌دهد و لذا بهره‌گیران از نظام آمارشناسی ایران در درجه اول نظام آماری کشور، دولت، مجلس و تمام نهادهای قانون‌گذاری که به نتایج آماری پروژه‌ها نیاز دارند و حتی قوه قضائیه است، ولی از نتایج آمار کیفی که در اثر کنترل علمی نظام آمارشناسی بر مجریان آمار و امکان ارتقاء سطح علمی و توانمندی‌های آنان توسط نظام آمارشناسی به‌وجود می‌آید، تمام مردم کشور به طور غیرمستقیم بهره می‌گیرند، که بدیهی است مجموعه محققان رشته‌های دیگر هم به طور خاص جزء بهره‌گیران هستند.

۵- بسیار بدیهی است که نظام آمارشناسی ایران یک نهاد علمی است و فقط پروژه‌ها را از نظر علمی می‌تواند مورد بررسی قرار دهد. مثلاً اگر مرکز آمار ایران یا سایر نهادهای آماری کشور مایل باشند مجوز لازم برای اجرای یک پروژه آماری را به شرکتی یا فردی واگذار نمایند، مجوز نظام آمارشناسی به عنوان یکی از ملاک‌های صلاحیت مجریان شرکت (به عنوان افراد حقیقی) یا فرد داوطلب می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و یا اگر سازمان یا نهادی برای انجام کارهای آماری خود نیاز به کارگیری فردی را دارد، به عنوان یک ملاک مجوز نظام آمارشناسی ایران را می‌تواند مورد بررسی قرار دهد. از سوی دیگر سازمان نظام آمارشناسی با اجرای برنامه‌های کارآموزی در بهنگام‌سازی اطلاعات پرسنل آماری سازمان‌ها و نهادهای کشور و شرکت‌ها و نهادهای غیردولتی به پیشرفت و توسعه علم آمار کمک خواهد کرد.

۶- انجمن آمار ایران با مشارکت مرکز آمار ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر دست‌اندرکاران آمار کشور به دلیل نیاز جامعه به سازمانی که هم بتواند تعیین صلاحیت علمی افراد حقیقی را انجام دهد و هم در جهت ارتقاء سطح علمی آنان قدم بردارد این طرح را تهیه و به مجلس محترم ارائه داده‌است. پس بسیار واضح است که وجود این نظام هیچ تداخلی با وظایف سایر نهادهای دولتی و غیردولتی درگیر در مسایل آماری کشور ندارد.

۷- مسئله انتخاب دو نفر از هیئت رئیسه توسط شورای عالی آمار همانند انتخاب نمایندگان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در هیئت رئیسه سازمان نظام پزشکی است و این باعث می‌شود که هماهنگی بین شورای عالی آمار و نهادهای آماری کشور و سازمان نظام آمارشناسی ایران به وجود آید.

۸- یکی از دلایل تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده، عدم اجرای درست وظایف توسط هیئت رئیسه است. لذا در صورتی که تعداد زیادی از اعضاء مثلاً دوسوم و یا یکی از بازرسین که مستقیماً مسئولیت نظارت بر عملکرد هیئت رئیسه را دارند، درخواست نمایند باید این مجمع تشکیل شود و اگر این بند در طرح مطرح نبود، هیئت رئیسه می‌توانستند بدون توجه بر نظارت مستقیم بازرس و نظارت غیرمستقیم اعضاء به کارهای خود ادامه دهند که سازمان نظام آمارشناسی را از اهداف اصلی خود دور می‌ساخت؛ و طراحان طرح تناقضی را در این بند نمی‌بینند.

۹- نظام آمارشناسی ایران فقط ضوابط علمی را تعیین می‌کند. مقصود قانون از ضوابطی که مسئولیت آن به عهده شورای نگهبان و مجلس محترم است، ضوابط قانونی است و ربطی به وظایف و ضابطه‌سازی علمی نظام آمارشناسی ایران ندارد.

۱۰- آنچه که در پیشنهاد آمده است، وظایف شورای عالی آمار و مرکز آمار ایران را بر اجرای پروژه‌ها و تشکیل شرکت‌های آماری مطرح کرده است، ولی در حال حاضر نهادی وجود ندارد که صلاحیت علمی آماری افراد حقیقی را که در امور آماری دخالت دارند را بررسی کند و نظام آمارشناسی ایران عهده دار این مسئولیت و تلاش مستقیم در جهت ارتقاء سواد آماری افراد حقیقی دست‌اندرکار آمار کشور خواهد بود. با توجه به موارد فوق، از حضرتعالی درخواست می‌شود دستور فرمایید تا نسبت تشکیل کمیته ای متشکل از کارشناسان مجلس شورای اسلامی، مرکز پژوهش‌های مجلس، نمایندگانی از شورای عالی آمار و انجمن آمار ایران به منظور نهایی شدن طرح "سازمان نظام آمارشناسی ایران" برای تحقق و شکل‌گیری آن اقدام عاجل به عمل آید. قبلاً از بذل توجه، مساعدت و تسریعی که می‌فرمایید تشکر و قدردانی می‌نمایم.

با تشکرواحترام مجدد، احمد پارسیان، رییس انجمن آمار ایران

● نامه تشکر از نمایندگان حامی قانون نظام آمار شناسی

آقایان موسی الرضا ثروتی، علی اکبر اولیاء، سید علی بزرگوار، سید علی ادیانی راد، دکتر شکور اکبر نژاد، یونس اسدی، مهرداد بائوج لاهوتی، علی بنائی، محمد علی پرتوی، علی بروغنی، عیسی جعفری، دکتر محمدرضا خباز، مصطفی رضا حسینی قطب آبادی، دکتر عسگر جلالیان، دکتر حسین امیری خامکانی، دکتر غلامعلی حداد عادل، سید رمضان

علاوه بر آن ضمن تقدیم خبرنامه‌های شماره ۷۲ و ۷۱ انجمن آمار ایران نظر حضرت عالی را به مقالات نوشته شده در این دو شماره که به مناسبت طرح نظام آمارشناسی ایران تدوین شده‌اند، جلب می‌نماید. لازم به ذکر است که این طرح هیچ‌گونه مغایرتی با نظام آماری ایران ندارد و به‌طور کلی در کارهای اجرایی آماری و حفظ نظارت مرکز آمار ایران بر فعالیت‌های آماری نهادهای حقوقی و آمارهای رسمی مداخله‌ای ندارد، بلکه فقط به منظور اعتباربخشی و ارتقاء جایگاه اشخاص حقیقی که قصد انجام پروژه‌های آماری دارند ارائه شده است و مطمئناً با اجرای این طرح نه تنها کارهای آماری-تحقیقاتی کشور توسط متخصصان انجام خواهد شد، بلکه متخصصان واقعی آمار نیز در جایگاه اصلی خود قرار می‌گیرند. این طرح یک محمل کارآفرین برای متخصصان رشته آمار و یک ابزار در اختیار نهادهای آماری جهت ارتقاء کیفیت کارهای آماری کشور خواهد بود. امید است با تصویب این طرح و مشورت با طراحان که سال‌ها در رابطه با تنظیم طرح تلاش نموده‌اند، مجلس محترم بتواند قدم دیگری را برای حل مشکلات آماری کشور بردارد.

با تشکر و احترام، احمد پارسیان، رئیس انجمن آمار ایران

● نظام آمار شناسی، هوشنگ طالبی

۱- سازمان نظام آمارشناسی تداخلی در وظایف شورای عالی و مجریان آمار کشور ندارد. همان‌طور که سازمان نظام پزشکی تداخلی در امور اجرایی و نظارت بر بیمارستان‌ها و خدمات پزشکی کشور ندارد.

۲- استفاده‌کنندگان از این طرح بهره‌گیران از خدمات آماری و مطالعات آماری هستند و کنترل غیرمستقیم پروژه‌های آماری (فقط با جلوگیری از اجرای طرح‌های آماری توسط غیرمتخصصان و به‌روز رسانی اطلاعات علمی دست‌اندرکاران صنعت آمار کشور) و در نتیجه صحت آمار و اطلاعات به‌دست آمده در اثر اجرای پروژه‌های آماری کشور که مورد استفاده همه مردم است.

به‌طور مثال وقتی مجری پروژه پیش‌بینی محیط‌های آموزشی مورد نیاز در هر منطقه یک آمارشناس آگاه باشد، برنامه‌ریزی حاصل از نتایج این پروژه تمام دانش‌آموزان، معلمان و خانواده‌های دانش‌آموزان را بهره‌مند می‌سازد، ولی اگر یک فرد غیرمتخصص این کار را انجام دهد نتیجه کار او باعث سردرگمی وزارت آموزش و پرورش و خانواده‌ها خواهد شد.

۳- طراحان "طرح نظام آمارشناسی" در مورد کیفیت و عملکرد نظام آمار ایران و فعالیت‌های شورای عالی آمار مطالعه‌ای را انجام نداده‌اند. همان‌طور که کیفیت دستگاه‌های بهداشت و درمان کشور و کافی بودن برنامه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ربطی به "نظام پزشکی" ندارد. بلکه هدف آن‌ها فقط واگذاری کارهای آماری

شجاعی کیا سری، حسن شبان پور، پرویز سروری، سید محمد سادات ابراهیمی، علیرضا سلیمی، روح اله عباسپور، اسدالله عباسی، دکتر علی عباسپور تهرانی فرد، دکتر محمد مهدی مفتاح، دکتر محمد حسین فرهنگی، دکتر جعفر قادری، ارسلان فتحی پور، حمید رضا فولادگر، دکتر حشمت اله فلاحت پیشه، دکتر مصطفی کواکبیان، وکیل سپه اجیرلو، جلال محمودزاده، محمدرضا ملکشاهی راد، بهمن محمدی، دکتر سید علی موسوی جرف، عبدالرضا مرادی، دکتر مجید ناصری نژاد، دکتر سعداله نصیری قیداری، دکتر علی اصغر یوسف نژاد

نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی ایران

با سلام و احترام، لازم است مراتب تشکر اعضاء هیئت‌مدیره انجمن آمار ایران و طراحان طرح "تشکیل سازمان نظام آمارشناسی ایران" را به مناسبت حمایت از ارائه طرح فوق به مجلس محترم شورای اسلامی تقدیم نمایم. انجمن آمار ایران که چندین سال با مشورت با متخصصان آمار در دانشگاه‌ها و مراکز آماری کشور و مسئولین مرکز آمار ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و کارشناسان وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بیمه مرکزی و سایر نهادهای مرتبط این طرح را تدوین و در جلسات متعدد برای استماع نظر کارشناسان را در معرض نگرش آنان قرار داده است، آمادگی کامل دارد تا در تمام مراحل تصویب طرح در کنار مجلس محترم شورای اسلامی ایران باشد و طراحان اصلی طرح و کارشناسانی از مرکز آمار ایران و دانشگاه‌ها را برای جوابگویی به سؤالات مربوط به مواد طرح پیشنهادی به مجلس محترم معرفی نماید.

از آن جمله شماره تلفن کارشناسانی که در تهیه این طرح نقش اصلی داشته‌اند را جهت گفتگو با کمیسیون‌های مختلف مجلس در اختیار قرار می‌دهد:

- ۱- آقای دکتر علی رجالی (عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی اصفهان و مؤسس خانه ریاضیات اصفهان) ۰۹۱۳۱۱۵۴۰۱۸
- ۲- آقای دکتر محمدرضا فقیهی (عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی تهران و معاون اسبق مرکز آمار ایران) ۰۹۱۲۱۳۰۳۹۲۱
- ۳- آقای دکتر احمد پارسیان (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران و رئیس انجمن آمار ایران) ۰۹۱۲۵۹۸۷۶۸۳
- ۴- آقای علی‌رضا زاهدیان (رئیس پژوهشکده آمار ایران و معاون سابق مرکز آمار ایران) ۰۹۱۲ ۸۰۴۴۶۸۱
- ۵- آقای دکتر ناصررضا ارقامی (عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد) ۰۹۱۵۱۱۶۳۲۵۸
- ۶- آقای دکتر هوشنگ طالبی (عضو هیئت علمی و رئیس سابق دانشگاه اصفهان) ۰۹۱۳۱۲۸۵۵۰۹

هماهنگی بین شورای عالی آمار و نهادهای آماری کشور و سازمان نظام آمارشناسی ایران به وجود آید.

۸- یکی از دلایل تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده، عدم اجرای درست وظایف توسط هیئت رئیسه است و لذا در صورتی که تعداد زیادی از اعضا مثلاً دوسوم و یا یکی از بازرسین که مستقیماً مسئولیت نظارت بر عملکرد هیئت رئیسه را دارد درخواست نمایند باید این مجمع تشکیل شود و اگر این بند در طرح مطرح نبود، هیئت رئیسه می‌توانستند بدون توجه بر نظارت مستقیم بازرس و نظارت غیرمستقیم اعضا به کارهای خود ادامه دهند که سازمان نظام آمارشناسی را از اهداف اصلی خود دور می‌ساخت؛ و طراحان طرح تناقضی را در این بند نمی‌بینند.

۹- نظام آمارشناسی فقط ضوابط علمی را تعیین می‌کند. مقصود قانون از ضوابطی که مسئولیت آن به عهده شورای نگهبان و مجلس محترم است، ضوابط قانونی است و ربطی به وظایف و ضابطه‌سازی علمی نظام آمارشناسی ندارد.

۱۰- آنچه که در پیشنهاد آمده است، وظایف شورای عالی آمار و مرکز آمار ایران را بر اجرای پروژه‌ها و تشکیل شرکت‌های آماری مطرح کرده است ولی در حال حاضر نهادی وجود ندارد که صلاحیت علمی آماری افراد حقیقی را که در امور آماری دخالت دارند را بررسی کند و نظام آمارشناسی این مسئولیت و نیز تلاش مستقیم در جهت ارتقاء سواد آماری افراد حقیقی دست‌اندرکار آمار کشور را به عهده می‌گیرد.

● نظام آمارشناسی، محمد رضا فقیهی

۱- نظرات مطرح شده همگی مبتنی بر برداشت از معنی آمار به عنوان اطلاعات عددی است و به آمار به عنوان یک علم نگاه نمی‌کند. در نتیجه گرایش آمار رسمی که به تولید و انتشار آمار توسط حکومت را به عهده دارد معادل همه علم آمار تلقی شده است. شورایعالی آمار و مرکز آمار نیز در زمینه آمار رسمی نقش ایفا می‌کنند. لفظ بنامه‌های آماری در وظایف شورایعالی آمار ناظر بر آمارهای رسمی است. نظام آماری هم در اظهار نظر مطرح شده فقط به آمارهای رسمی مربوط می‌شود. آیا آنچه به عنوان آمار در دانشگاه‌های کشور تدریس می‌شود، آمار رسمی است؟ استفاده از علم و روش‌های صحیح آن باید توسط افراد صاحب صلاحیت صورت گیرد ارایه دهندگان این طرح بدنبال رفع این مشکل هستند که در کشور جمع‌آوری اطلاعات و، تحلیل‌های آماری در بیشتر موارد توسط کسانی انجام می‌شود که آمارشناس نیستند. تشبیه علم آمار به علم پزشکی شاید راهگشا باشد. سازمان نظام پزشکی دخالتی در وظایف وزارت بهداشت و درمان ندارد بلکه کنترل‌کننده این امر است که فقط پزشکان برای مردم طبابت کنند. یعنی مخاطبین نظام پزشکی کلیه پزشکان و کسانی هستند که به نوعی به خدمات پزشکی نیاز دارند. بنابراین مخاطبین این طرح کلیه

به متخصصان آماری است و هر فرد حقیقی که بخواهد در نظام آماری کشور فعالیت کند و یا با مؤسسات حقوقی همکاری آماری داشته باشد تحت پوشش "نظام آمارشناسی" قرار می‌گیرد.

مجوز لازم برای شرکت در این برنامه‌ها به آن فرد پس از بررسی توانمندی‌ها و مهارت‌های علمی او داده می‌شود و برای ارتقاء توانمندی‌های علمی او و به‌روز رسانی اطلاعات علمی او نظام آمارشناسی کمک می‌کند.

۴- وظیفه دولت تأمین نیازهای آماری کشور است برای این که تمام شهروندان از این نیازها بهره‌گیری نمایند، ولی در حال حاضر ابزاری برای کنترل کیفیت تولیدکنندگان و مجریان پروژه‌های آماری در کشور وجود ندارد. نظام آمارشناسی این ابزار را در اختیار نظام آماری کشور و دولت قرار می‌دهد و لذا بهره‌گیران از نظام آمارشناسی ایران در درجه اول نظام آماری کشور، دولت، مجلس و تمام نهادهای قانون‌گذاری که به نتایج آماری پروژه‌ها نیاز دارند و حتی قوه قضائیه است، ولی از نتایج آمار کیفی که در اثر کنترل علمی نظام آمارشناسی بر مجریان آمار و امکان ارتقاء سطح علمی و توانمندی‌های آنان توسط نظام آمارشناسی به‌وجود می‌آید همه مردم کشور به طور غیرمستقیم بهره می‌گیرند.

۵- بسیار بدیهی است که نظام آمارشناسی یک نهاد علمی است و فقط پروژه‌ها را از نظر علمی می‌تواند مورد بررسی قرار دهد. مثلاً اگر مرکز آمار ایران یا سایر نهادهای آماری کشور مایل باشند مجوز لازم برای اجرای یک پروژه آماری را به شرکتی یا فردی واگذار نمایند، مجوز نظام آمارشناسی به عنوان یکی از ملاک‌های صلاحیت مجریان شرکت (به عنوان افراد حقیقی) یا فرد داوطلب می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و یا اگر سازمان برای انجام کارهای آماری خود نیاز به کارگیری فردی را دارد، به عنوان یک ملاک مجوز نظام آمارشناسی ایران را می‌تواند مورد بررسی قرار دهد. از سوی دیگر نظام با اجرای برنامه‌های کارآموزی در پهنک‌سازی اطلاعات پرسنل آماری سازمان‌ها و نهادهای کشور و شرکت‌ها و نهادهای غیردولتی به پیشرفت و توسعه علم آمار کمک خواهد کرد.

۶- انجمن آمار ایران با مشارکت مرکز آمار ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر دست‌اندرکاران آمار کشور به دلیل نیاز جامعه به سازمانی که هم بتواند تعیین صلاحیت علمی افراد حقیقی را انجام دهد و هم در جهت ارتقاء سطح علمی آنان قدم بردارد این طرح را تهیه و به مجلس محترم ارائه داده‌است. پس بسیار واضح است که وجود این نظام هیچ تداخلی با وظایف سایر نهادهای دولتی و غیردولتی درگیر در مسایل آماری کشور ندارد.

۷- مسئله انتخاب دو نفر از هیئت رئیسه توسط شورای عالی آمار همانند انتخاب نمایندگان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در هیئت رئیسه سازمان نظام پزشکی است و این باعث می‌شود که

استقبال از سال جهانی آمار

دو سال پیش، ۲۰ اکتبر ۲۰۱۰ (۲۸ مهر ماه ۱۳۸۹) از طرف سازمان ملل به عنوان روز جهانی آمار با تاکید بر آمارهای رسمی نامگذاری شد. انجمن آمار ایران به همراه نهادهای حرفه ای آمار کشور به خصوص مرکز آمار ایران و بانک مرکزی ایران با توجه به تقارن و نزدیکی اول آبان ماه که روز ملی آمار و برنامه ریزی است تلاش هایی را برای برگزاری هفته ملی آمار فراهم نمودند. علیرغم تلاش های صادقانه، به دلیل عدم هماهنگی و بسیاری از مسائل پیش رو، تلاش های آن سال آنگونه که انتظار می رفت به بار نه نشست.

شاید مهمترین رخداد برای آمار در سال میلادی پیش رو است و انتظاری رود جامعه آماری کشور نیز خود را آماده استقبال از سال جهانی آمار کند. با توجه به توانایی های بالفعل و بالقوه که در انجمن آمار ایران به دلیل اعضای آن و نهادهای حرفه ای آمار کشور سراغ داریم انتظار می رود بتوانیم تلاش های خود را در سطح ملی به نحو احسن انجام داده و آنرا در سطح بین المللی انعکاس دهیم.

دانش آموختگان آمار کشور می توانند نقش پررنگی در سال ۲۰۱۳ داشته باشند. با توجه به توانایی های این عزیزان امکان تهیه فیلم های کوتاه و مستند آماری، انیمیشن های آموزشی آمار، تهیه لوگو و پوسترهای مناسب می تواند بخشی از این فعالیت ها باشد. آرزو می کنم جامعه آماری کشور بتواند نقش خود را در راستای استقبال از سال جهانی آمار به نحو احسن در معرض قضاوت جهانی قرار دهد. انشاا...

آمارشناسان کشور و کلیه کسانی هستند که در کارهای خود نیاز به استفاده از علم آمار دارند.

۲- تعریفی که از نظام آماری در بند ۲ ارایه شده بازهم به آمار رسمی بازمیگردد و به این معضل که طراحیها و تحلیلهای آماری در کشور توسط کسانی انجام میشود که صرفاً یک یا دو درس آمار را گذرانده اند و همزمان آمارشناسانی که فارغ التحصیل این رشته دانشگاهی هستند بناچار در خارج از رشته تخصصی خود مشغول به کار شده اند، نمیردازد. به تعبیر دیگر حکیم باشیها یا پزشکان تجربی طوری جای پزشکان را گرفته اند که پزشکان بیکار مانده اند.

۳- همانطور که گفته شد ارتباط سازمان آمارشناسی با مرکز آمار و شورایعالی آمار همانند ارتباطی است سازمان نظام پزشکی با وزارت بهداشت و درمان دارد. از طرف دیگر سازمان نظام پزشکی، اتحادیه صنفی پزشکان یا مرکزی برای تجمع و متشکل شدن پزشکان نیست و بهمین دلیل سازمان نظام آمارشناسی هم هدف تجمع و متشکل شدن آمارشناسان را دنبال نمیکند.

۴- سازمان نظام پزشکی یک سازمان غیر دولتی ولی بدلیل نقش مهمی که در کنترل ارایه خدمات پزشکی دارد و به شکایات مردم از ارایه دهندگان خدمات پزشکی رسیدگی میکند، حکم رییس آن را یک مقام دولتی میدهد. وظایف حاکمیتی مرکز آمار و وظایف سازمان نظام آمارشناسی بهیچوجه با یکدیگر همپوشانی ندارند و در حوزه یکدیگر وارد نمیشوند.

۵- همانطور که نظام پزشکی حامی استفاده کنندگان از خدمات پزشکی است، سازمان نظام آمارشناسی نیز حامی حقوق استفاده کنندگان از خدمات آمارشناسان است.

۶- اگر طرح در زمینه نحوه رسیدگی به شکایات و مصادیق تخلف نقضی دارد باید برطرف شود.

۷- اصلاحاتی از این نوع اگر لازم است باید صورت گیرد.

۸- اگر آیین نامه های سازمانهای مشابه در مراجعی مانند هیئت دولت به تصویب میرسد، در اینجا هم باید همانطور باشد.

۹- ایرادات وارد در بند ۹ روشن نیست و لذا نیاز به تبیین بیشتر و رسیدگی دارد.

و اما مطلب ذکر در بخش پیشنهادات: باز هم ذکر یک مثال میتواند به روشن شدن موضوع کمک کند. در معاونت برنامه ریزی ریاست جمهوری، اداره کلی به نام امور مشاوران و پیمانکاران وجود دارد که به تشخیص صلاحیت و رتبه بندی پیمانکاران عمرانی میپردازد. این کار در عقد قرار دادهای دولتی با پیمانکاران مورد استفاده قرار میگیرد. در عین حال سازمان نظام مهندسی نقش کنترل این امر را دارد که کلیه خدمات مهندسی باید توسط مهندسان انجام شود و این دو نقش با یکدیگر تداخلی ندارند. بنابراین خلأ فقدان سازمان نظام آمارشناسی را نه مرکز آمار و نه هیچ سازمان دولتی دیگر نمیتوانند پر کنند.

Iranian Statistical Society

www.irstat.ir

Tell: (+98) 21 66495540 Fax: (+98) 21 66499827

P.O. Box: 15815-1614 Tehran, Iran

Journal of Iranian Statistical Society: jirss.irstat.ir

Journal of Statistical Sciences: jss.irstat.ir

Journal of Andishe- ye Amari: andisheyeamari.irstat.ir

Student Statistical Journal of Neda: neda.irstat.ir

Iranian Statistical Society Newsletter
Summer2012 No. 75

سال جهانی آمار
انجمن آمار ایران